

Raport — 2018

STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE

Miasta Łódź i Warszawa ogłosiły rok 2019
rokiem Marka Edelmana. W tym roku przypada
100. rocznica jego urodzin i 10. rocznica jego śmierci.

Raport Stowarzyszenia ŻIH ————— 2018

Wstęp ————— List wiodący ————— **5**

Część I ————— Stowarzyszenie ————— **7**

01. Historia ————— **8**

02. Władze ————— **12**

03. Nagrody i odznaczenia ————— **16**

Część II ————— Działalność statutowa Stowarzyszenia ————— **21**

01. Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN ————— **24**

02. Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma ————— **48**

03. Komisja Grantowa ————— **62**

Część III ————— Fundraising ————— **75**

01. Raport z działań fundraisingowych na rzecz Muzeum POLIN w 2018 roku ————— **76**

02. Raport z działań fundraisingowych na rzecz

PROGRAMU ONEG SZABAT w 2018 roku ————— **95**

Część IV ————— Finanse ————— **101**

STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce (Stowarzyszenie), zarejestrowane w 1951 roku, działa na rzecz upamiętnienia historii i kultury polskich Żydów oraz ich wkładu w kulturę światową, pozyskując fundusze i wspierając różnorodne inicjatywy. Stowarzyszenie założyło i współfinansuje Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN (Muzeum POLIN), a także wspiera działalność Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma (Instytut).

← Marian Turski i Piotr Wiślicki

Drodzy Członkowie Stowarzyszenia, Przyjaciele, Darczyńcy, Partnerzy i Grantobiorcy!

Kiedy na koniec 2014 roku przekazywaliśmy Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN wystawę stałą — zamykając tym samym wieloletni i wielomilionowy projekt tzw. kampanii założycielskiej Muzeum — wiele osób pytało się nas, co dalej ze Stowarzyszeniem. Jaka jest wizja jego rozwoju? Niektórzy pytali wręcz, czy Stowarzyszenie po zrealizowaniu tak wielkiego zadania powinno kontynuować swoją działalność. A jeżeli tak, to jaką i za co?

Odpowiedzi na te pytania rodziły się pomału, rok po roku. Dzisiaj z dumą możemy przekazać w Wasze ręce kolejny raport roczny z naszej pracy. Przez ostatnie cztery lata Stowarzyszenie rozwinęło się jako jedna z ważniejszych instytucji w kraju zajmujących się ochroną i popularyzacją dziedzictwa polskich Żydów — działamy w oparciu o najwyższe standardy pozyskiwania środków finansowych oraz przekazywania i rozliczania grantów. Zostaliśmy przyjęci do prestiżowego Forum Darczyńców, skupiającego kluczowe organizacje filantropijne w Polsce. Grono naszych darczyńców, partnerów, przyjaciół i grantobiorców rośnie z każdym rokiem. Zbudowaliśmy stabilny system finansowania działalności statutowej. Dzięki wsparciu darczyńców realizujemy rocznie kilkadziesiąt wybitnych programów we współpracy z Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN oraz Żydowskim Instytutem Historycznym im. Emanuela Ringelbluma. Komisja Grantowa, powołana przez Zarząd Stowarzyszenia, pracuje intensywnie i wnikliwie rozpatruje prośby oraz aplikacje wpływające od różnych organizacji i osób fizycznych, wspierając wiele wspaniałych inicjatyw w całym kraju.

Przybywa też członków Stowarzyszenia, ludzi niezmiernie utalentowanych i aktywnych. Razem działamy na rzecz zachowania, upamiętnienia i popularyzacji dziedzictwa polskich Żydów. Razem realizujemy misję przekazaną przez ocalałych z Holokaustu i ich potomków. Razem troszczymy się o powierzoną Stowarzyszeniu spuściznę materialną — zasoby archiwalne, w tym Archiwum Ringelbluma, oraz przedwojenny budynek Głównej Biblioteki Judaistycznej. Razem mamy wpływ na przyszłość i gorąco wierzymy, że będzie ona lepsza.

Dziękujemy, że jesteście z nami. Tak wiele jest jeszcze do zrobienia!

PIOTR WIŚLICKI
przewodniczący Zarządu

MARIAN TURSKI
wiceprzewodniczący Zarządu,
przewodniczący Rady Muzeum Historii
Żydów Polskich POLIN

Stowarzyszenie

Stowarzyszenie od 70 lat wspiera i popularyzuje badania naukowe w dziedzinie historii i kultury żydowskiej. Prowadzi działalność edukacyjną, a także podejmuje działania na rzecz kształtowania postaw tolerancji w społeczeństwie.

Ludzie, którzy tworzą Stowarzyszenie, reprezentują różne środowiska. Łączy ich jednak misja zachowania tysiącletniego dziedzictwa polskich Żydów dla przyszłych pokoleń.

↑ Posiedzenie Żydowskiej Komisji Historycznej w Łodzi w 1946 roku, wśród uczestników m.in.: Chaskiel Kameraz, Bluma i Hersz Wasserowie, Józef Kermisz, Filip Friedman, Nachman Blumental, Rachela Auerbach. Zdjęcie z kolekcji Stowarzyszenia ŻIH i Żydowskiego Instytutu Historycznego

Historia Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce

01
—

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce wywodzi się z założonej w 1944 roku Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej działającej w ramach Centralnego Komitetu Żydów w Polsce. Po wieloletnich staraniach zostało ostatecznie zarejestrowane w 1951 roku w Warszawie. Jego celem statutowym jest upamiętnienie historii i kultury polskich Żydów oraz ich wkładu w kulturę światową. Od przeszło 70 lat wspiera i popularyzuje badania naukowe w dziedzinie historii i kultury żydowskiej. Prowadzi działalność edukacyjną, a także podejmuje działania na rzecz kształtowania postaw tolerancji w społeczeństwie. Stowarzyszenie współpracuje z innymi organizacjami żydowskimi i instytucjami o podobnych celach działających w kraju i na świecie.

W 1993 roku Stowarzyszenie zainicjowało projekt Muzeum Historii Żydów Polskich. Powołało międzynarodowy zespół, którego celem było opracowanie założeń programowych instytucji oraz wystawy stałej. Muzeum miało być miejscem otwartej dyskusji, szacunku i dialogu między narodami — miejscem, które łączy, a nie dzieli. Ideę tę poparli nie tylko wszyscy prezydenci i rządy w Polsce, lecz także dziesiątki organizacji i osób na całym świecie, w tym wielu darczyńców. Dzięki temu wsparciu Stowarzyszenie do 2005 roku prowadziło projekt samodzielnie jako inicjatywę społeczną.

Różni ludzie — wspólna misja. Działamy na rzecz zachowania tysiącletniego dziedzictwa polskich Żydów dla przyszłych pokoleń.

25 stycznia 2005 roku Stowarzyszenie wraz z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Urzędem Miasta Stołecznego Warszawy powołało wspólną instytucję kultury o nazwie Muzeum Historii Żydów Polskich. Na mocy aktu założycielskiego strona publiczna sfinansowała budowę budynku Muzeum, a Stowarzyszenie odpowiadało za sfinansowanie i organizację procesu tworzenia wystawy stałej. Stowarzyszenie, przy wsparciu ponad 500 donatorów z całego świata, przeznaczyło w latach 1993–2014 na rzecz tworzenia Muzeum oraz projektowania i produkcji wystawy stałej 145 milionów złotych. Dodatkowo w latach 2005–2014 Stowarzyszenie przeznaczyło 20 milionów złotych na działalność edukacyjną i publiczną Muzeum. Po otwarciu wystawy stałej Stowarzyszenie dalej wspiera Muzeum, od 2015 roku pozyskało blisko 21 milionów złotych na rzecz tej instytucji.

Działalność Stowarzyszenia nie ogranicza się tylko do wspierania Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Stowarzyszenie jest strażnikiem spuścizny narodu żydowskiego, zarówno materialnej, jak i duchowej. Spuścizna materialna to zbiory gromadzone od lat powojennych: archiwalia, niektóre pochodzące już z połowy XVII wieku, księgozbiór liczący około 80 tysięcy woluminów oraz liczne obrazy, grafiki, plakaty, rzeźby, przedmioty rzemiosła artystycznego, fotografie i wiele, wiele innych. Do najcenniejszych należy wpisać na Listę światowego dziedzictwa UNESCO Podziemne Archiwum Getta Warszawy, tzw. Archiwum Ringelbluma. Ta spuścizna jest w sensie moralnym własnością wszystkich Żydów.

← ↴ → Prace nad zabezpieczeniem zbiorów
w Pracowni Konserwatorskiej
Żydowskiego Instytutu Historycznego

Stowarzyszenie uznaje, że współdziałanie państwa i organizacji społecznej może przynieść wymierne efekty w ochronie dziedzictwa żydowskiego. Dlatego też swoje zbiory wraz z zabytkowym budynkiem przy ul. Tłomackie 3/5, w którym są one przechowywane, udostępniło nieodpłatnie Żydowskiemu Instytutowi Historycznemu im. Emanuela Ringelbluma. Stowarzyszenie współpracuje z Instytutem również przy realizacji wielu wspólnych projektów, z których najważniejszym jest PROGRAM ONEG SZABAT. W jego ramach w 2017 roku otwarto w Instytucie wystawę stałą o Archiwum Ringelbluma i jego twórcach, „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”. Program i jego międzynarodowy zasięg jest sukcesywnie rozwijany dzięki pomocy Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie wspiera także inne, różnorodne inicjatywy, przekazując kilkanaście grantów rocznie organizacjom działającym na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i materialnego polskich Żydów.

Zarząd Stowarzyszenia działa społecznie. Jego członkowie nie tylko kierują pracami Stowarzyszenia, reprezentują je i wyznaczają nowe kierunki, ale przede wszystkim poświęcają swój czas i zaangażowanie dla realizacji celu Stowarzyszenia, jakim jest ochrona dziedzictwa żydowskiego w Polsce. Dzięki ich wielkiej pasji Stowarzyszenie może odnosić coraz to nowe sukcesy.

ZARZĄD STOWARZYSZENIA ŻIH:

Piotr Wiślicki — przewodniczący
Marian Turski — wiceprzewodniczący
dr hab. Jan Doktór — sekretarz
Jan Jagielski — skarbnik
Joanna Fikus — członek
Michał Majewski — członek (do 8.01.2018)
Agnieszka Milbrandt — członek
Krzysztof A. Rozen — członek

KOMISJA REWIZYJNA:

Marek Nowakowski — przewodniczący
Piotr Rytka-Zandberg — wiceprzewodniczący
Małgorzata Tarnowska — sekretarz

← Obrady Zarządu Stowarzyszenia
Żydowski Instytut Historyczny w Polsce

Władze Stowarzyszenia
Żydowski Instytut Historyczny
w Polsce

02

ZARZĄD:

Piotr Wiślicki
przewodniczący

Marian Turski
wiceprzewodniczący

dr hab. Jan Doktór
sekretarz

Jan Jagielski
skarbnik

Joanna Fikus
członek

Michał Majewski
członek

Agnieszka Milbrandt
członek

Krzysztof A. Rozen
członek

W dniu 8 stycznia 2018 roku Michał Majewski — w związku z objęciem funkcji dyrektora operacyjnego — złożył rezygnację z funkcji członka Zarządu Stowarzyszenia. Na posiedzeniu w dniu 11 stycznia 2018 roku Zarząd przyjął złożoną rezygnację.

KOMISJA REWIZYJNA:

Marek Nowakowski
przewodniczący

Piotr Rytka-Zandberg
wiceprzewodniczący

Małgorzata Tarnowska
sekretarz

Ważnym organem Stowarzyszenia jest Komisja Grantowa, która corocznie ogłasza konkursy na dofinansowanie działań związanych z zachowaniem i utrwalaniem pamięci o historii i kulturze polskich Żydów oraz ich wkładzie w światową cywilizację. Komisja Grantowa typuje projekty, które otrzymują dofinansowanie od Stowarzyszenia, wspiera beneficjentów w realizacji ich projektów, a także kontroluje wykorzystanie grantów.

KOMISJA GRANTOWA:

Michał Majewski — przewodniczący (do 8.01.2018)

Joanna Fikus — przewodnicząca (od 25.01.2018)

dr hab. Jolanta Żyndul — członek

Alicja Mroczkowska — członek

dr hab. Jan Doktor — członek

Działalność Stowarzyszenia w 2018 roku koordynowały dwa działy:

DZIAŁ ROZWOJU:

Pozyskiwanie środków finansowych od darczyńców, relacje z darczyńcami, komunikacja i działalność wizerunkowa, produkcja materiałów fundraisingowych

ZESPÓŁ DS. MUZEUM POLIN:

Marta Wróbel

Bartosz Dymarek

Elżbieta Kossowska

ZESPÓŁ DS. ŻIH:

Agnieszka Rudzińska

Wioleta Walewska

DZIAŁ FINANSOWO-ADMINISTRACYJNY:

Prowadzenie i zarządzanie finansami organizacji, polityka grantowa, sprawy kadrowe, koordynacja prac Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Komisji Grantowej

ZESPÓŁ:

Sławomir Różański (do 30.05.2018)

Michał Majewski (od 1.02.2018)

Daria Górka (do 31.08.2018)

Anna Moniewska (od 1.08.2018)

W 2018 roku:

Odbyło się 13 posiedzeń, na których Zarząd podjął 80 uchwał.

Odbyło się jedno Zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie liczy obecnie 234 członków (stan na 31 grudnia 2018 roku).

↓ Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia, maj 2018

W roku 2018 Stowarzyszenie i jego członkowie zostali laureatami wielu prestiżowych nagród. Doceniono naszą wieloletnią działalność na rzecz upamiętnienia historii i kultury polskich Żydów oraz wkład w kulturalny rozwój Warszawy.

↑ Marian Turski składa podpis w Pamiątkowej Księdze Honorowych Obywateli m.st. Warszawy, kwiecień 2018

Nagrody i odznaczenia

03

MARZEC 2018 — pośmiertna nagroda FASPE dla Emanuela Ringelbluma i członków grupy Oneg Szabat

Nagroda 2018 Awards for Ethical Leadership została przyznana przez organizację non profit Fellowships at Auschwitz for the Study of Professional Ethics (FASPE) z Nowego Jorku. Twórcy Podziemnego Archiwum Getta Warszawy zostali uhonorowani za „odwagę i zdolność przewidywania. To działający etycznie dokumentaliści ówczesnych czasów, ryzykujący życie, aby dostarczać raporty będące dokładnym i niezbitym dowodem katastrofalnych wydarzeń ich epoki”. Nagroda została wręczona w Nowym Jorku na ręce Mariana Turskiego, wiceprzewodniczącego Stowarzyszenia. Laudację wygłosiła prof. Barbara Kirshenblatt-Gimblett, dyrektor programowa wystawy stałej Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

→ Gala nagrody FASPE w Nowym Jorku.
Od lewej: prof. Barbara Kirshenblatt-Gimblett, Marian Turski i David Goldman, przewodniczący Fellowships at Auschwitz for the Study of Professional Ethics (FASPE), marzec 2018

KWIECIEŃ 2018 — Nagroda m.st. Warszawy dla Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce, Nagroda m.st. Warszawy dla Piotra Wiślickiego i Honorowe Obywatelstwo Miasta Stołecznego Warszawy dla Mariana Turskiego

19 kwietnia 2018 roku, z okazji 75. rocznicy wybuchu powstania w getcie warszawskim, odbyła się uroczysta sesja Rady m.st. Warszawy. Podczas sesji przewodnicząca Rady m.st. Warszawy, Ewa Malinowska-Grupińska, i prezydent Warszawy, Hanna Gronkiewicz-Waltz, wręczyły Stowarzyszeniu Nagrodę m.st. Warszawy za wieloletnie zaangażowanie na rzecz upamiętnienia historii i kultury polskich Żydów. Nagrodę w imieniu Stowarzyszenia odebrał Michał Majewski, dyrektor operacyjny. Wśród kilkunastu nagrodzonych osób i instytucji znalazł się Piotr Wiślicki, przewodniczący Zarządu Stowarzyszenia, oraz dwoje członków Stowarzyszenia: prof. Barbara Engelking i prof. Stanisław Krajewski.

Marian Turski, wiceprzewodniczący Zarządu Stowarzyszenia, oraz Krystyna Budnicka, wiceprzewodnicząca Stowarzyszenia Dzieci Holocaustu w Polsce i członkini Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce, otrzymali tytuł Honorowego Obywatela Miasta Stołecznego Warszawy.

↑ Uroczysta sesja Rady m.st. Warszawy na Zamku Królewskim w Warszawie. Piotr Wiślicki odbiera Nagrodę m.st. Warszawy z rąk Ewy Malinowskiej-Grupińskiej, kwiecień 2018

↓ J.E. Ambasador Finlandii w Polsce Hanna Lehtinen i Marian Turski, czerwiec 2018

↑ Dr Ewa Wiatr, autorka opracowania „Dziennika z getta łódzkiego” Rywki Lipszyc, z Marianem Turskim podczas uroczystości wręczenia Nagród Historycznych „Polityki”, maj 2018

MAJ 2018 — Nagroda Historyczna „Polityki” dla „Dziennika z getta łódzkiego” Rywki Lipszyc

Polskie wydanie dziennika zostało wsparte finansowo przez Stowarzyszenie dzięki środkom przekazanych przez Fundację Koret oraz bezpośredniemu zaangażowaniu prezydent tej fundacji, dr Anity Friedman. Książka otrzymała Nagrodę Historyczną „Polityki” w kategorii pamiątniki i wspomnienia. Jest to najstarsza nagroda w Polsce dla publikacji o tematyce dotyczącej najnowszej historii naszego kraju. Po raz pierwszy została przyznana w 1959 roku. Partnerem polskiego wydania było Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, a wydawcą Wydawnictwo Austeria.

CZERWIEC 2018 — Order Lwa Finlandii dla Mariana Turskiego

5 czerwca 2018 roku Marian Turski został uhonorowany Orderem Lwa Finlandii. Uroczysta ceremonia dekoracji odbyła się w rezydencji ambasador Finlandii, J.E. pani Hanny Lehtinen. Order Lwa Finlandii to odznaczenie za zasługi cywilne i wojskowe, które zostało ustanowione w 1942 roku. Jest przyznawane przez prezydenta Finlandii.

Działalność statutowa

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce realizuje swoje cele statutowe, wspierając przede wszystkim działalność programową Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN i Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma. Pozyskuje fundusze na wspólną realizację różnorodnych projektów edukacyjnych, kulturalnych, wystawienniczych i naukowych. Prowadzi także działalność grantodawczą.

Rok 2018 w Muzeum POLIN upłynął pod znakiem rocznic trzech wydarzeń ważnych dla historii polskich Żydów. W marcu minęło 50 lat od „kampanii antysyjonistycznej” polskich władz komunistycznych z 1968 roku. W kwietniu upamiętniliśmy 75. rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim, a w listopadzie obchodziliśmy stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości. We wszystkich tych działaniach Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce było dla nas niezawodnym partnerem — pozyskując środki, występując o granty i współorganizując liczne wydarzenia.

Szczególną rolę miało Stowarzyszenie w przygotowaniu programu na rocznicę Marca 1968 roku, który obejmował szeroki wachlarz zróżnicowanych działań i wzbudził bezprecedensowe zainteresowanie — samą tylko wystawę „Obcy w domu. Wokół Marca '68” odwiedziło niemal 120 tysięcy osób (to rekord nie tylko w Muzeum POLIN, lecz także wśród ekspozycji historycznych w Polsce), a wykłady, warsztaty, konferencje i różnorakie wydarzenia artystyczne przyciągnęły dalsze tysiące. Byliśmy też aktywni online, docierając do setek tysięcy ludzi w Polsce i na świecie, m.in. przez internetową kampanię przeciwko mowie nienawiści — zrealizowaną właśnie ze Stowarzyszeniem.

Wielkim sukcesem były także obchody rocznicy powstania, obejmujące m.in. akcję „Żonkile” i piękny koncert plenerowy, a wystawa „W Polsce króla Maciusia”, otwarta w setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, nadal przyciąga tysiące dzieci i dorosłych.

Miniony rok dostarczył nam wielu okazji do rozmów o historii, a nierzadko też do sporów o fakty i opinie. Spory te bywały gorące, ale jestem przekonany, że rozmowa — jeśli tylko przestrzega się

cywilizowanych reguł — jest najskuteczniejszą bronią w walce z uprzedzeniami. W tych wysiłkach możemy zawsze liczyć na zrozumienie, radę i wsparcie Stowarzyszenia.

Za tę nieocenioną pomoc serdecznie dziękuję w imieniu własnym i całej załogi Muzeum.

prof. Dariusz Stola
dyrektor Muzeum Historii
Żydów Polskich POLIN

Rok 2018 upłynął pod znakiem imponującego rozwoju działalności Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Wystawę „Krew: łączy i dzieli” zobaczyło prawie 45 tysięcy widzów.

Wystawa „Obcy w domu. Wokół Marca '68” pobiła absolutny frekwencyjny rekord wystaw historycznych w Polsce. Zwiedziło ją blisko 120 tysięcy osób.

↑ „Archiwum Marca” — kolekcja pamiątek, zdjęć i dokumentów związanych z pożegnaniami i wyjazdami z Polski. Obiekty prezentowane na wystawie „Obcy w domu. Wokół Marca '68”

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN

01
—

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN znajduje się w sercu Warszawy, w miejscu przedwojennej dzielnicy żydowskiej, naprzeciwko pomnika Bohaterów Getta. Misją Muzeum POLIN jest przywracanie i chronienie historii polskich Żydów oraz przyczynianie się do wzajemnego zrozumienia i szacunku wśród Polaków i Żydów, społeczeństw Europy i świata.

Muzeum POLIN zostało docenione na arenie międzynarodowej i było wielokrotnie nagradzane za wyznaczanie nowych standardów dla muzeów historycznych. Sercem Muzeum jest wystawa stała, stworzona przez międzynarodowy zespół naukowców i projektantów. Prezentuje ona nieopowiedzianą dotąd historię żydowskiego życia na terenach państwa polskiego — od średniowiecza do współczesności.

Wystawa jest punktem wyjścia dla programów edukacyjnych, a dopełnia ją bogaty program działań kulturalnych, artystycznych i naukowych. Od momentu otwarcia Muzeum odwiedziły niemal trzy miliony osób — zwiedzających wystawy i uczestników zajęć programowych.

Kolegium Społeczne

Przy dyrektorze Muzeum POLIN działa Kolegium Społeczne. Zostało ono powołane w 2015 roku z inicjatywy Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce i kieruje nim Piotr Wiślicki, przewodniczący Stowarzyszenia. W skład kolegium wchodzi przedstawiciele organizacji, którym bliska jest idea zachowania i propagowania dziedzictwa polskich Żydów. Kolegium jest forum dyskusji, współpracy i wymiany doświadczeń osób i organizacji. Jest jednocześnie realizacją marzenia twórców Muzeum POLIN, aby było ono przestrzenią szeroko rozumianej wspólnoty — miejscem, które współtworzą przedstawiciele środowiska żydowskiego.

W 2018 roku Kolegium Społeczne spotkało się dwa razy. Jego członkowie dyskutowali m.in. o programie wydarzeń z okazji 50. rocznicy wydarzeń Marca '68 oraz o współdziałaniu podczas obchodów 75. rocznicy powstania w getcie warszawskim.

350 tysięcy osób zwiedziło
wystawę stałą Muzeum POLIN
w 2018 roku.

2018

29

Projekty Muzeum POLIN realizowane w 2018 roku dzięki wsparciu Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce i prywatnych darczyńców pozyskanych przez Stowarzyszenie

Rok 2018 upłynął pod znakiem imponującego rozwoju działalności Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, w którym kluczową rolę odegrało Stowarzyszenie. Spośród bogatej oferty kulturalnej na plan pierwszy wysunęły się wystawy czasowe — każda z nich szybko okazywała się wielkim sukcesem. W poprzednich latach przedsięwzięcia podejmowane przez Muzeum zawsze spotykały się z uznaniem

publiczności i szerokim echem odbijały się w kraju i za granicą. Tym razem komentarze, rezonans w mediach, opinie ekspertów, a przede wszystkim raporty frekwencyjne przeszły najśmielsze oczekiwania. W minionym roku muzealne wystawy czasowe były prawdziwymi perłami w koronie. Jako Stowarzyszenie jesteśmy dumni, że mogły się one odbyć dzięki naszemu wsparciu.

I. Wystawy czasowe

← *Trudny temat, odważna wystawa. Jest wielowątkową opowieścią łączącą przekaz historyczny, multimedia i dzieła sztuki współczesnej. Nie pozostawia obojętnym — to fragmenty recenzji wystawy „Krew: łączy i dzieli”. Krew w religii, tradycji i rytuale, medycynie i genetyce, historii, krew a tożsamość — oto zagadnienia, z którymi mierzyły się dziesiątki tysięcy zwiedzających. W debatach, spotkaniach, dyskusjach i wykładach znakomici goście rozwijali wybrane wątki ekspozycji. Podczas koncertów, warsztatów i spektakli artyści i twórcy kreowali ich własne interpretacje. Prawdziwą sensacją była rzeźba „Blood Cinema” Anisha Kapoora. Po raz pierwszy w historii dzieło tego artysty można było podziwiać w Polsce. Wystawę zobaczyło prawie 45 tysięcy widzów.*

DARCYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Grzegorz Jankilewicz i Jankilevitsch Foundation;
David Berg Foundation; Sills Family Foundation

← Historyczną chwilą okazało się otwarcie 8 marca 2018 roku wystawy „Obcy w domu. Wokół Marca '68”. Nastąpiło ono w obecności kilkuset emigrantów marcowych z całego świata oraz przedstawicieli wielu instytucji z Warszawy i Polski. Wypełniona osobistymi opowieściami ekspozycja zabierała widzów w szarą rzeczywistość komunistycznej Polski, obnażając mechanizmy fałszu, populizmu i propagandy, które pozostają wciąż aktualne. Mocno wybrzmiewały głos emigrantów marcowych, narracja twórców wystawy i towarzyszącego jej programu oraz świadectwa setek osób doświadczających dawne i obecne przejawy dyskryminacji. Wystawa wywołała dziesiątki publikacji, dyskusji i wypowiedzi w przestrzeni publicznej, mediach i bieżącej debacie społeczno-politycznej. Ich wynikiem był absolutny frekwencyjny rekord wystaw historycznych w Polsce. Blisko 120 tysięcy osób, czasem stojących w kolejkach do wejścia, doświadczyło gorzkiej lekcji o wykluczeniu, samotności i poczuciu wyobcowania.

DARCYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Europejski Komitet Wspierania Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN; Taube Philanthropies; William K. Bowes, Jr. Foundation; Neubauer Family Foundation; Sills Family Foundation; David Goldman i Debbie Bisno oraz Fellowships at Auschwitz for the Study of Professional Ethics; Marek i Agnieszka Nowakowscy; Andrzej i Małgorzata Rojek; Jerry Wartski z rodziną; Paul Goldner i Sandy Soifer

↑ W listopadzie została otwarta wystawa „W Polsce króla Maciusia. 100-lecie odzyskania niepodległości” przeznaczona przede wszystkim dla najmłodszych zwiedzających Muzeum POLIN. Przewodnikiem po meandrach demokracji oraz zagadnieniach budowania i funkcjonowania państwa był mały król znany z powieści Janusza Korczaka. *Korczak pisał ją, pragnąc wyjaśnić dzieciom, jakie są mechanizmy sprawowania władzy oraz jak wielki trud i odpowiedzialność wiążą się z rządzeniem państwem. Podobnie jak on w momencie odzyskania niepodległości, my, w setną rocznicę tego wydarzenia, pragniemy zaprosić „dużych i małych dorosłych” do refleksji nad tym, czym jest wolność, odpowiedzialność i demokratyczne państwo.* Wystawa wraz z wydarzeniami towarzyszącymi została zrealizowana przez Muzeum POLIN w ramach Marszu Żywych Kanada | Jewish Federations of Canada — UIA.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Jankilevitsch Foundation; Fundacja Koret

Stowarzyszenie wsparło również tworzenie nowej wystawy czasowej „Gdynia — Tel Awiw”. Wystawa zaprezentuje dwa miasta, które powstawały w tym samym czasie — w latach 20. i 30. XX wieku i odegrały podobną rolę w historii obu państw — Izraela i Polski, stając się podstawą budowy ich dwudziestowiecznej tożsamości. Jej otwarcie nastąpi we wrześniu 2019 roku.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Jankilevitsch Foundation

2018

II. Wystawa stała i kolekcja Muzeum POLIN

↑ Wsparcie finansowe udzielane przez Stowarzyszenie pozwala również rozwijać wystawę stałą Muzeum POLIN „1000 lat historii Żydów polskich” — nabywać nowe obiekty do kolekcji Muzeum POLIN, tworzyć przewodniki ułatwiające zwiedzanie wystawy stałej i kreować nowe przestrzenie wystawiennicze.

W 2018 roku przeprowadzono instalację dwóch dodatkowych gablot w galeriach wystawy stałej „Zagłada” i „Powojnie”. W pierwszej z nich są eksponowane łaty na ubrania w kształcie gwiazdy Dawida, które byli zmuszeni nosić Żydzi w krajach Europy okupowanych przez nazistowskie Niemcy. W drugiej swoje miejsce znalazł obraz Jonasza Sterna, krakowskiego malarza, który przeżył

Zagładę. Powojenna twórczość Sterna wybija się na tle innych prac z tego okresu: silnie wyróżniają ją osobiste, konkretne doświadczenia wojenne. Do nich odnoszą się wykorzystywane w pracach substancje „pozyskiwane” z otoczenia i naklejane na płaszczyznę obrazu — fragmenty materiałów, części organiczne, np. drobne kości zwierząt, a także świadectwa żydowskiej przynależności w postaci fotografii z przeszłości czy tałesów. Nadają one dziełom znaczenie symboliczne i ukazują przekonanie twórcy o nietrwałości życia i nieuchronności śmierci.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Koret, grant na cześć Tada Taube;
Fundusz Rozwoju Muzeum POLIN

↑ W 2018 roku został sfinalizowany zakup oryginalnych obiektów do kolekcji Muzeum POLIN. Wystawa stała została wzbogacona o dzieła sztuki współczesnej odwołujące się do dziedzictwa polskich Żydów, poruszające temat pamięci, tożsamości i historii. Wśród obiektów znalazły się m.in. prace Wilhelma Sasnała, Jonasza Sterna, Erny Rosenstein i artystów skupionych w krakowskiej grupie Wprost. Jednym z kluczowych darów 2018 roku była darowizna Ronalda S. Laudera, dzięki której mogliśmy powiększyć kolekcję Muzeum POLIN o cenne osiemnastowieczne judaika: tarczę i koronę na Torę oraz jad — wskazówkę do Tory. Wszystkie te obiekty będą umieszczone na wystawie stałej. Pozostała część darowizny Ronalda S. Laudera zostanie przeznaczona na zakup obrazu Maurycego Minkowskiego „Panna młoda”, który wzbogaci galerię XIX wieku na wystawie stałej — „Wyzwania nowoczesności”.

Dzięki Stowarzyszeniu w Muzeum POLIN były kontynuowane prace nad nowymi przestrzeniami wystawienniczymi. Wsparliśmy finansowo prace koncepcyjne nad galerią „Polscy Żydzi na świecie”, obejmujące m.in. międzynarodowy konkurs na filmy o żydowskich społecznościach w różnych krajach na wielu kontynentach. Ostatnia galeria epilog wystawy stałej Muzeum POLIN będzie poświęcona właśnie historii polskich Żydów na świecie — temu, co z sobą zabrali i co stworzyli w swoich nowych ojczyznach.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Europejski Komitet Wspierania Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Koret, grant na cześć Tada Taube;
Lynne E. Goldberg i David M. Gross; Ronald S. Lauder

Trwały również prace projektowe nad galerią „Dziedzictwo”. Ogłoszony został międzynarodowy konkurs na stworzenie instalacji artystycznej, poświęconej kulturowemu dziedzictwu polskich Żydów i ich wkładowi w rozwój cywilizacyjny. Instalacja ma wyrażać temat syntetycznie i być charakterystycznym, przewodnim elementem całej przestrzeni wystawienniczej. Chcemy w ten sposób uhonorować zasługi i wkład polskich Żydów, który wyróżnili się w dziedzinie literatury, sztuki, muzyki, nauki, polityki, prawa, edukacji i wielu innych obszarach.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Zygmunt Rolat; Europejski Komitet Wspierania Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN

↑ Stowarzyszenie sfinansowało również dwie publikacje Muzeum POLIN: drugą edycję „POLIN. 1000 lat historii Żydów polskich” — przewodnika po wystawie stałej w języku polskim i angielskim oraz przewodnik po wystawie stałej dla dzieci „Małe POLIN”. Pierwsza z publikacji ma w ciekawy i przystępny sposób przybliżyć przekaz wystawy stałej, najważniejsze elementy narracji, konteksty prezentowanych obiektów i historii. „Małe POLIN” to przewodnik po Muzeum POLIN przeznaczony dla najmłodszych zwiedzających. Mamy nadzieję, że oba wydawnictwa rozejdą się w szybkim tempie i pozwolą goszczącym w Muzeum jeszcze lepiej poznać historię i kulturę polskich Żydów.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Roselyne Chroman Swig

III. Działalność naukowa, genealogia i popularyzacja wiedzy

↑ Global Education Outreach Program to najważniejsze działanie na polu naukowym realizowane przez Muzeum POLIN wraz z ośrodkami akademickimi z całego świata. Dzięki GEOP studiowanie dziedzictwa i historii polskich Żydów staje się domeną coraz większego grona młodych naukowców. Zostały dla nich przygotowane specjalne programy, takie jak: seminarium doktorskie, granty na pobyty badawcze, dofinansowania warsztatów naukowych. Ponadto w 2018 roku zorganizowano dwie znaczące konferencje międzynarodowe. „Marzec ’68 po pięćdziesięciu latach” to refleksja

z różnych perspektyw nad przyczynami, przebiegiem i skutkami kampanii antysemickiej lat 60. XX wieku. Pod koniec roku odbyła się konferencja „Listopadowe nadzieje. Żydzi wobec niepodległości Polski w 1918 r.”, w której ponownie uczestniczyli badacze z Polski, Niemiec, USA, Kanady i Izraela. Przez cały rok w Muzeum można było wziąć udział w wykładach z cyklu „Dzieje Żydów: stare i nowe pytania”.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Taubego na rzecz Życia i Kultury Żydowskiej;
The William K. Bowes, Jr. Foundation

Jedną z największych baz informacyjnych o przedwojennych żydowskich społecznościach na ziemiach polskich jest portal Wirtualny Sztetl, którego rozwój zasobu historiograficznego również wsparło Stowarzyszenie. Została na nim udokumentowana historia ponad 1900 społeczności w historycznych granicach Rzeczypospolitej — od momentu pierwszego osadnictwa po Zagładę, a w przypadku dużych miast po czasy nam współczesne. Artykuły są uzupełnione o mapy, ikonografię, hasła biograficzne i słownikowe oraz opracowania encyklopedyczne. Na portalu znajdują się również wywiady historii mówionej i rekordy genealogiczne, statystyczne bazy danych oraz nowa dokumentacja fotograficzna zabytków żydowskich i miejsc pamięci. W 2018 roku zrealizowano wiele nowych działań: pojawiły się teksty autorskie, tłumaczenia i redakcje, zakupiono licencje do ikonografii, przeprowadzono prace dokumentacyjne, promocję internetową, a także techniczne prace informatyczne.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Koret; Tomek Ulatowski i Ygal Ozechov

Kontynuowany był także projekt edukacyjny **Greenberg Family International Internship Program** — program stypendialny dla zagranicznych studentów oferujący możliwość rozwoju zawodowych umiejętności w Muzeum POLIN. Przez osiem tygodni mogli oni pracować w Muzeum POLIN i poznawać nie tylko historię polskich Żydów i współczesną Polskę, lecz także tajniki pracy w instytucji będącej w czołówce muzeów europejskich.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Foundation for the Preservation of the History of Jewish People in the Pale of Settlement

Centrum Informacji Historycznej Muzeum POLIN to miejsce przeznaczone dla osób zainteresowanych genealogią i lokalną historią Żydów w Polsce. Pracownicy Centrum nie tylko służą wszelkiego rodzaju informacjami dotyczącymi historii, geografii, ruchów migracyjnych i genealogii, lecz także pomagają odnaleźć zaginionych krewnych czy nazwy miejscowości, w których mieszkali. Centrum oferuje dostęp do baz danych, czytelników książek i map oraz międzynarodowych serwisów poświęconych żydowskiej genealogii. Dzięki wsparciu finansowemu Stowarzyszenia możliwe było szkolenie pracowników, powiększenie zbiorów Centrum o wywiady historii mówionej i popularyzacja genealogii jako dziedziny nauki. W 2018 roku Centrum odwiedziło prawie 4,5 tysięcy gości, przede wszystkim z Izraela i USA, a jego zespół odpowiedział też na setki pytań i próśb o informacje przesłanych korespondencyjnie.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Tomek Ulatowski i Ygal Ozechov; Fundacja Taubego na rzecz Życia i Kultury Żydowskiej; The William K. Bowes, Jr. Foundation

IV. Edukacja

↓ Najstarszy wolontariusz i najmłodsza wolontariuszka akcji „Żonkile”

→ 30 wspierających instytucji, 1848 wolontariuszy rozdających 150 tysięcy żonkili — symboli pamięci o powstańcach getta — na ulicach Warszawy, 1216 zaangażowanych szkół, bibliotek i innych instytucji w całej Polsce, 2375 publikacji w mediach tradycyjnych i internecie, blisko 140 tysięcy wyświetleń spotu i setki tysięcy reakcji na portalach społecznościowych. Te liczby podsumowują **akcję społeczno-edukacyjną „Żonkile”** w 75. rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim, czyli jedno z najbardziej rozpoznawalnych działań edukacyjnych Muzeum POLIN realizowanych przy wsparciu Stowarzyszenia. Przeprowadzona już po raz szósty akcja „Żonkile” ma na celu — podążając szlakami wytyczonymi przez Marka Edelmana — kultywowanie pamięci o powstaniu w getcie warszawskim i heroizmie jego uczestników.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Chris J. Frąckiewicz; Hochberg and Lowenstein Families of Chicago

↑ Muzeum POLIN od wielu lat prowadzi działania edukacyjne skierowane do poszczególnych grup dzieci i młodzieży. W ramach Polsko-Izraelskiej Wymiany Młodzieży (PIYE) już po raz 13. odbyły się wizyty studyjne młodych Izraelczyków i Polaków w Polsce, a także polscy studenci przebywali w Izraelu w ramach stypendiów.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Tomek Ulatowski i Ygal Ozechov

Innym projektem skierowanym do studentów jest POLIN Meeting Point — Summer Education School, realizowany w ramach **Funduszu Edukacyjnego Fundacji Rodziny Nissenbaumów**. Dwutygodniowy program złożony z wykładów i zajęć integracyjnych promuje misję i wartości Muzeum POLIN. Co roku w projekcie bierze udział kilkudziesięciu studentów z Polski, Izraela, Niemiec i Ukrainy.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Rodziny Nissenbaumów

W 2018 roku Stowarzyszenie umożliwiło Muzeum POLIN kontynuację szkoleń dla hebrajskojęzycznych przewodników w ramach rozwoju współpracy Muzeum z Izraelem w dziedzinie edukacji. Celem tych działań jest umożliwienie zwiedzania wystawy stałej grupom izraelskim. Podobnie jak w zeszłym roku Muzeum POLIN odwiedziła młodzież licealna z Lublina. Oprócz zwiedzania wystawy stałej młodzież wzięła udział w warsztatach edukacyjnych.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Nimrod S. i Odette Ariav z'l 'Cygielman'

↑ Na najmłodszych zwiedzających i ich rodziców czeka Miejsce Edukacji Rodzinnej „U króla Maciusia”. W 2018 roku odbyło się ponad 50 warsztatów i spotkań, w których uczestniczyło prawie 2,5 tysiąca osób, a ponad 10 tysięcy przyszło spędzić tam czas z rodziną. „U króla Maciusia” dzieci poznają historię i kulturę polskich Żydów za pomocą języka i narzędzi dostosowanych do ich wieku i możliwości. Można wziąć udział w tematycznych warsztatach i grach, wygłosić mowę w dziecięcym parlamencie albo wspólnie szukać skarbów w niezliczonej liczbie skrytek i schowków.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Rodziny Parasol

Rok 2018 został ogłoszony przez Sejm RP Rokiem Ireny Sendlerowej. Stowarzyszenie wsparło działania Muzeum POLIN, których ta wybitna działaczka była patronką i bohaterką. Jednym z nich był projekt „Od pomocy do ratowania. Wzorując się na Irenie Sendlerowej”. Jego celem było upowszechnienie wiedzy o tej postaci wśród nauczycieli i młodzieży oraz zainspirowanie młodych do zaangażowania się w działalność społeczną w swoim lokalnym środowisku. Projekt był częścią XV edycji programu edukacyjnego „Pamięć dla przyszłości” realizowanego przez Stowarzyszenie Dzieci Holocaustu w Polsce.

Projekt został zrealizowany ze środków Funduszu Rozwoju Muzeum POLIN utworzonego przez Stowarzyszenie

↑ Kontynuowaliśmy też wspieranie projektu „Muzeum na kółkach” — mobilnej wystawy edukacyjnej, która jeździ po małych miejscowościach i festiwalach w Polsce, wraz z ofertą warsztatów i wykładów. W 2018 roku odwiedziła ona m.in. Chorzele, Orlę i Bielsk Podlaski oraz festiwal Pol’and’Rock. Około 7400 osób zwiedziło wystawę i wzięło udział w warsztatach.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Fundacja Koret, grant na cześć Tada Taube

V. Obchody 75. rocznicy wybuchu powstania w getcie warszawskim

↑ Kwiecień 2018 roku naznaczyła 75. rocznica wybuchu powstania w getcie warszawskim. Muzeum POLIN przy wsparciu Stowarzyszenia i we współpracy z nim zorganizowało koncert „Łączy nas pamięć”, który był kulminacją rocznicowych obchodów 19 kwietnia. Na placu przy pomniku Bohaterów Getta zabrzmiała IX symfonia Ludwiga van Beethovena z finałową „Odą do radości” w wykonaniu Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia i Chóru Filharmonii Narodowej. Pieśń została zaśpiewana po hebrajsku — tak jak zamierzali ją wykonać muzycy Żydowskiej Orkiestry Symfonicznej i chóru Szir,

utworzonych w getcie. Próby przerwała masowa akcja deportacyjna do obozu w Treblince, w którym prawie wszyscy artyści zginęli. W drugiej części koncertu zabrzmiał premierowo utwór „Tren dla warszawskiego getta”, napisany specjalnie na tę okazję przez Radzimira „Jimka” Dębskiego. W koncercie wzięli udział ocaleni z Holokaustu, przedstawiciele polskich najwyższych władz państwowych oraz setki gości z Polski i ze świata.

Projekt został zrealizowany ze środków Funduszu Rozwoju Muzeum POLIN utworzonego przez Stowarzyszenie

↑ Złożenie wieńców pod pomnikiem Bohaterów Getta, kwiecień 2018.
Od lewej: prof. Paweł Śpiwak, dyrektor ŻIH; Marian Turski, wiceprzewodniczący Stowarzyszenia; Piotr Wiślicki, przewodniczący Stowarzyszenia; prof. Dariusz Stola, dyrektor Muzeum POLIN

→ Prezydent RP Andrzej Duda przemawia podczas uroczystych obchodów 75. rocznicy powstania w getcie warszawskim, kwiecień 2018

VI. Wydarzenia kulturalne

↓ Gwiazda POLIN Music Festival
Roots'n'Fruits Martha Argerich
i wiolonczelistka Jing Zhao, luty 2018

↑ Ikona muzyki klasycznej naszych czasów, Martha Argerich, była gwiazdą POLIN Music Festival Roots'n'Fruits. Jej koncert był najważniejszym wydarzeniem festiwalu. Publiczności zapadło również w pamięć niezwykle wykonanie „Wariacji na temat Paganiniego” Witolda Lutosławskiego, które kompozytor napisał w czasie drugiej wojny światowej i prawykonał na cztery ręce z Andrzejem Panufnikiem. Publiczności trzydniowego festiwalu zaprezentowali się wykonawcy i kompozytorzy z Izraela, Polski i wielu innych krajów żydowskiej diaspory. Koncert symfoniczny otwierający festiwal był zadedykowany Zygmuntowi Rolatowi, Znamienitemu Darczyńcy Muzeum POLIN i wielkiemu miłośnikowi muzyki.

Projekt został zrealizowany dzięki wsparciu anonimowego darczyńcy pozyskanego przez Stowarzyszenie

↓ Koncert otwierający POLIN Music Festival Roots'n'Fruits, luty 2018.
Od lewej: Dariusz Stola, dyrektor Muzeum POLIN, Marian Turski, wiceprzewodniczący Stowarzyszenia, i Zygmunt Rolat

↑ Przy wsparciu Stowarzyszenia Muzeum POLIN zorganizowało TISZ Festiwal Żydowskiego Jedzenia — pierwszy w Polsce festiwal kulinarny w całości poświęcony żydowskiej kuchni, jej miejscu w kulturze, historii i współczesności. W ramach festiwalu odbyły się targ, na którym można było kupić specjały kuchni żydowskiej, warsztaty kulinarne i debaty w Muzeum POLIN, a także w gościnnych progach Centrum Kultury Jidysz i Jewish Community Center Warszawa.

Pierwsza edycja festiwalu odbyła się pod znakiem żydowskiej kuchni wegańskiej i wegetariańskiej oraz jej przedwojennej prekursorki — Fani Lewando. Ukoronowaniem wydarzenia była kolacja szabatowa w Muzeum POLIN. Smacznego życzymy już na poczet przyszłego roku!

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Rodzina Organ; Ken i Wendy Ruby oraz The Ruby Family Foundation

↑ Laureaci i darczyńcy Nagrody POLIN 2018, grudzień 2018

↑ Ważnym aspektem statutowej działalności Stowarzyszenia jest wspieranie różnorodnych inicjatyw lokalnych. Od 2015 roku Nagroda POLIN jest przyznawana przez Muzeum POLIN we współpracy ze Stowarzyszeniem osobom, organizacjom lub instytucjom aktywnie działającym na rzecz ochrony pamięci o historii polskich Żydów. W kapitule nagrody zasiadają m.in. członkowie Zarządu Stowarzyszenia: Piotr Wiślicki i Marian Turski, który przewodniczy gremium. Wyróżnienie jest wręczane corocznie podczas uroczystej Gali Nagrody POLIN. To wyjątkowe wydarzenie jest świętem działaczy i aktywistów, którzy z pełnym oddaniem działają lokalnie w duchu misji Muzeum POLIN — chronią pamięć o historii polskich Żydów i przyczyniają się do kształtowania wspólnej przyszłości, wzajemnego zrozumienia i szacunku między Polakami a Żydami. Laureatem czwartej edycji nagrody został Tomasz Wiśniewski, który od ponad 30 lat działa na rzecz

zachowania pamięci o wspólnotach żydowskich wschodniego pogranicza. Zwycięzca otrzymał statuetkę — rzeźbę autorstwa Barbary Falender — i nagrodę finansową. Kapituła nagrody pod przewodnictwem Mariana Turskiego przyznała również dwa wyróżnienia: Magdalenie Lewkowicz — nauczycielce i działaczce z Mrągowa, oraz Dariuszowi Popieli, aktywiście projektu Sądecki Sztetl. Nagrody specjalne otrzymali Bogdan Białek, założyciel i redaktor naczelny miesięcznika „Charaktery”, współprzewodniczący Polskiej Rady Chrześcijan i Żydów, oraz Adam Bartosz, wieloletni dyrektor Muzeum Okręgowego w Tarnowie i wybitny znawca kultury i historii Romów i Żydów.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Tomek Ulatowski i Ygal Ozechov; Agata i Avi Ariav;
Jankilevitsch Foundation; Fundusz Rozwoju Muzeum POLIN

Realizacja wszystkich opisanych powyżej działań Muzeum POLIN była możliwa dzięki wsparciu pozyskanemu przez Stowarzyszenie od darczyńców.

Projekt Stowarzyszenia i Muzeum POLIN związany z realizacją grantu ze środków publicznych

↑ Stowarzyszenie wspólnie z Muzeum POLIN zrealizowało drugą edycję projektu „Łąka Leśmiana” — plenerową instalację inspirowaną wierszem „Łąka” z 1920 roku autorstwa Bolesława Leśmiana. Na zielonym skwerze przy Muzeum POLIN można było odpocząć, posłuchać poezji, potańczyć na dancingu przy muzyce na żywo, zobaczyć film, wziąć udział w warsztatach

literacko-plastycznych czy zajęciach z jogi. „Łąkę Leśmiana” otworzyła akcja artystyczna przygotowana przez Grupę Nowolipie oraz rzeźbiarza, performerą, twórcę instalacji i filmów wideo Pawła Althamera.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE:
Miasto st. Warszawa; Fundusz Rozwoju Muzeum POLIN

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce jest najważniejszym partnerem Żydowskiego Instytutu Historycznego. Wspólnie opiekujemy się ocalonym z Zagłady dziedzictwem polskich Żydów. W 2018 roku szczególną uwagę objęliśmy Archiwum Ringelbluma — nasz największy skarb i zobowiązanie. Realizując PROGRAM ONEG SZABAT, upowszechniamy wiedzę o Archiwum na świecie, prowadzimy warsztaty edukacyjne, wydajemy kolejne tomy dokumentów opracowanych w języku polskim i angielskim. Naszą wystawę stałą „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu” odwiedziło już ponad 18 tysięcy osób.

W 2018 roku rozpoczęliśmy także prace nad budową specjalnego sejfu w budynku dawnej Głównej Biblioteki Judaistycznej, w którym zabezpieczymy świadectwo zebrane przez Emanuela Ringelbluma i grupę Oneg Szabat.

prof. Paweł Śpiewak
dyrektor Żydowskiego Instytutu
Historycznego im. Emanuela Ringelbluma

Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma

02

Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma jest jedną z najważniejszych na świecie placówek naukowo-badawczych zajmujących się dziejami Żydów od wieków zamieszkujących Polskę i Europę Środkowo-Wschodnią. Od ponad 70 lat wypełnia misję polegającą na gromadzeniu, dokumentacji i upowszechnianiu wiedzy o historii i dziedzictwie tysiącletniej obecności Żydów na ziemiach polskich, ze szczególnym naciskiem na wydarzenia związane z Holocaustem i jego konsekwencjami. Jednym z najważniejszych zadań Instytutu jest dbanie o spuściznę żydowską przechowywaną w jego archiwum — przede wszystkim wszechstronna opieka nad zbiorami Stowarzyszenia, w tym nad Podziemnym Archiwum Getta Warszawy, zwanym Archiwum Ringelbluma.

Instytut to również największy w Polsce zespół naukowy zajmujący się żydowskim dziedzictwem i językiem jidysz. Członkowie poszczególnych pracowni badają i opracowują zbiory zgromadzone w archiwum i bibliotece, a także są autorami publikacji poświęconych żydowskiej historii i kulturze. Instytut angażuje się w projekty kulturalne, organizuje seminaria i spotkania edukacyjne, prowadzi wydawnictwo, tworzy ekspozycje tematyczne (artystyczne, fotograficzne, historyczne i związane ze świętami żydowskimi), a także wystawy plenerowe. W 2017 roku Instytut i Stowarzyszenie powołały PROGRAM ONEG SZABAT, którego misją jest upowszechnienie wiedzy o Archiwum Ringelbluma na świecie. Sercem programu jest stała wystawa „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”, poświęcona Archiwum Ringelbluma i grupie Oneg Szabat.

Żydowski Instytut Historyczny i Archiwum Ringelbluma znajdują się w historycznym budynku przy ul. Tłomackie 3/5 należącym do Stowarzyszenia. Budynek jest nieodpłatnie udostępniany Instytutowi. Przed drugą wojną światową mieściła się w nim Główna Biblioteka Judaistyczna i Instytut Nauk Judaistycznych jako część kompleksu Wielkiej Synagogi na Tłomackim. To w tym budynku w czasie wojny odbywały się spotkania grupy Oneg Szabat (hebr. radość soboty). Budynek przetrwał wojnę, ale podłoga historycznego holu głównego do dzisiaj nosi ślady ognia jako znak pamięci likwidacji warszawskiego getta. Jej kompleksowa konserwacja została przeprowadzona w 2016 roku. Na fasadzie budynku odtworzono historyczny napis w języku polskim i hebrajskim: Główna Biblioteka Judaistyczna. Przed otwarciem stałej ekspozycji przestrzeń historyczna gmachu została kompleksowo zrewitalizowana w ramach współpracy Instytutu i Stowarzyszenia.

PROGRAM ONEG SZABAT

**ONEG
SZABAT**
PROGRAM

Najważniejszym zadaniem realizowanym wspólnie przez Żydowski Instytut Historyczny i Stowarzyszenie w 2018 roku był PROGRAM ONEG SZABAT.

Program ma upowszechniać wiedzę o Podziemnym Archiwum Getta Warszawy i umożliwiać udostępnianie zebranych w nim dokumentów. Wśród projektów, które składają się na program, są inicjatywy edukacyjne i wydawnicze, a jego sercem jest wystawa „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”, którą można zobaczyć w Żydowskim Instytucie Historycznym. Ważne miejsce w programie zajmuje upamiętnienie Emanuela Ringelbluma i grupy Oneg Szabat.

Szanowni Państwo!

W 1999 roku UNESCO dodało do listy Pamięć Świata trzy pozycje z Polski: rękopis Kopernika, partytury Chopina i Archiwum Ringelbluma. Kopernik i Chopin są powszechnie znani na całym świecie, ale niewiele osób nawet w Polsce słyszało o dr. Ringelblumie, grupie Oneg Szabat i Podziemnym Archiwum Getta Warszawy.

PROGRAM ONEG SZABAT powstał, by to zmienić! Kiedy w 2015 roku zastanawialiśmy się, jak uczcić 70. rocznicę utworzenia Żydowskiego Instytutu Historycznego, okazało się, że mamy podobne marzenie: chcieliśmy sprawić, aby dr Ringelblum, grupa Oneg Szabat i ich Archiwum stały się tak znane jak Kopernik i Chopin oraz ich dzieła.

Wiedzieliśmy, że tutaj w Warszawie znajduje się skarb — 35 tysięcy stron oryginalnych dokumentów i materiałów, którymi nasze instytucje opiekowały się 70 lat. Archiwum jest najważniejszym i najobszerniejszym świadectwem Holokaustu opowiedzianym z żydowskiej perspektywy. Czuliśmy, że mamy moralny obowiązek, aby wypełnić testament dr. Ringelbluma. Stworzył on grupę Oneg Szabat i Archiwum, aby ocalić pamięć o ginącym żydowskim narodzie, ocalić pamięć o poszczególnych osobach, zachować prawdę o tamtych strasznych czasach. ›

→ Pierwsza część Archiwum Ringelbluma została zakopana w 1942 roku w 10 pudłach z cynowej blachy. Odnaleziono je w 1946 roku

› Ale przede wszystkim, dokumentując tę przerażającą historię, dr Ringelblum chciał ostrzec przyszłe pokolenia przed potwornymi konsekwencjami totalitaryzmu, faszyzmu, rasizmu i antysemityzmu. A kiedy ostatnio oglądamy wiadomości z całego świata, to dochodzimy do wniosku, że nasza misja jest coraz bardziej istotna.

Program kontynuuje pracę naszych poprzedników. Został zainaugurowany w 2017 roku, w 70. rocznicę powołania Instytutu.

Do tej pory udało się zdigitalizować wszystkie oryginały, przetłumaczyć dokumenty na język polski, rozpoczęły się prace nad przetłumaczeniem ich na angielski. 38 tomów opracowanych dokumentów po polsku i 2 tomy po angielsku zostały wydane. Powstał specjalny portal, na którym można wszystkie te dokumenty oglądać w sieci! Nazywa się Delet, co po hebrajsku oznacza drzwi. Zostały przygotowane programy edukacyjne dla nauczycieli i uczniów klas licealnych oraz specjalny program dla studentów z całego świata pod nazwą „Ambasadorzy”.

Również w 2017 roku została otwarta w Warszawie, w budynku na Tłomackiem, w którym pracował dr Ringelblum i spotykała się grupa Oneg Szabat, a teraz są konserwowane i przechowywane oryginały Archiwum, wystawa stała „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”, która jest sercem programu. Po raz pierwszy oryginały z Archiwum są na taką skalę prezentowane publiczności.

Pracujemy nad wystawą podróżującą, która mogłaby pojechać w świat. Archiwum jest częścią Pamięci Świata, naszym wspólnym dziedzictwem, Żydów i całej ludzkości! Dlatego chcielibyśmy tę wystawę zaprezentować w gmachu UNESCO w Paryżu, w Parlamencie Europejskim w Brukseli, w Watykanie, w siedzibie ONZ w Nowym Jorku i w Bibliotece Kongresu w Waszyngtonie.

Stowarzyszenie i Żydowski Instytut Historyczny są też od samego początku partnerami Roberty Grossman i Nancy Spielberg, producentek filmu „Kto napisze naszą historię?”. Ten film doskonale wpisuje się w naszą misję. A światowy pokaz filmu, zorganizowany 27 stycznia 2019 roku przez UNESCO i Mémorial de la Shoah oraz inne organizacje żydowskie, przyczyni się do realizacji naszego wspólnego celu — zachowania pamięci o przerażającej i strasznej historii, po to aby nie powtórzyła się ona w przyszłości.

Jolanta Hercog
współautorka i koordynatorka
PROGRAMU ONEG SZABAT,
wicedyrektorka Żydowskiego
Instytutu Historycznego

Krzysztof A. Rozen
współautor i koordynator
PROGRAMU ONEG SZABAT,
członek Zarządu Stowarzyszenia Żydowski
Instytut Historyczny w Polsce

Działania w ramach programu zrealizowane w 2018 roku

↑ W marcu 2018 roku przeprowadziliśmy pilotaż projektu „Ambasadorzy PROGRAMU ONEG SZABAT”. Nasze zaproszenie skierowaliśmy do grupy studentów University of Pennsylvania Hillel z Filadelfii. Przygotowaliśmy dla nich warsztaty i spotkania z badaczami dokumentów Archiwum Ringelbluma. Studenci poznali historię grupy Oneg Szabat i powstania Archiwum Getta. Kontakt z oryginalnymi dokumentami, warsztaty prowadzone przez specjalistów od lat badających świadectwo zachowane przez Ringelbluma, zetknięcie się ze śladami miejsc istotnych dla grupy Oneg Szabat były dla amerykańskich studentów niepowtarzalnym i bardzo ważnym doświadczeniem. Po powrocie do Filadelfii studenci — już jako ambasadorzy Oneg Szabat — zorganizowali wystawę i cykl spotkań, podczas których wiedzę o Podziemnym Archiwum Getta Warszawy przekazali swoim wykładowcom i kolegom.

↑ Kolejny, drugi, tom angielskiej edycji Archiwum Ringelbluma pt. „Accounts from the Borderlands, 1939–1941” w opracowaniu prof. Andrzeja Żbikowskiego jest już dostępny. Publikacja przybliży historię Żydów na tych ziemiach II Rzeczypospolitej, które najpierw były okupowane przez Związek Radziecki, a po agresji Berlina na Moskwę znalazły się w niemieckiej strefie wpływów. Wszystkich serdecznie zapraszamy do zapoznania się z pełnym polskim wydaniem Archiwum Ringelbluma.

← Uhonorowanie Emanuela Ringelbluma i grupy Oneg Szabat podczas gali FASPE w Nowym Jorku, marzec 2018

↓ Prof. Samuel Kassow i delegacja Światowego Kongresu Żydów podczas zwiedzania wystawy stałej w Żydowskim Instytucie Historycznym, kwiecień 2018

↑ Również w marcu dr Emanuel Ringelblum i grupa Oneg Szabat zostali pośmiertnie uhonorowani nagrodą przyznaną przez organizację Fellowships at Auschwitz for the Study of Professional Ethics (FASPE) z Nowego Jorku. W laudacji stwierdzono, że dr Emanuel Ringelblum i grupa Oneg Szabat „to byli etycznie zaangażowani kronikarze swoich czasów, którzy ryzykowali życie, żeby pozostawić świadectwa, które są niedającym się podważyć dowodem zbrodniczej rzeczywistości tego okresu”.

↑ Przy okazji obchodów 75. rocznicy powstania w getcie warszawskim prof. Samuel Kassow, autor książki „Kto napisze naszą historię?”, i przedstawiciele Światowego Kongresu Żydów odwiedzili Warszawę i zwiedzili wystawę „Czego nie mogliśmy wyrzucić światu”. Delegacji przewodniczył Robert Singer, dyrektor generalny Kongresu. Wystawa zrobiła na gościach bardzo duże wrażenie.

↑ Miejsce do refleksji w przestrzeni wystawy „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”

↑ Wystawa „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu” poświęcona Archiwum Getta Warszawy i Oneg Szabat udostępniła zwiedzającym dokumenty Archiwum, a także upamiętniła członków grupy zebranej wokół Emanuela Ringelbluma. W 2018 roku obejrzało ją ponad 18 tysięcy zwiedzających, a od momentu otwarcia ponad 23 tysiące. W 2018 roku w przestrzeni wystawy zostało udostępnione specjalne miejsce do refleksji. Zwiedzający na niewielkich karteczkach mogą zapisać swoje myśli i emocje towarzyszące zetknięciu z historią Oneg Szabat.

„Akademia PROGRAMU ONEG SZABAT” to projekt skierowany do nauczycieli, którzy chcą dzielić się z uczniami wiedzą o kulturze żydowskiej i Holokauście. W grudniowym spotkaniu wzięło udział 40 nauczycieli, którzy uczestniczyli w wykładach i warsztatach, a także wspólnie odwiedzili były niemiecki nazistowski obóz zagłady w Treblince.

↑ Olga Szymańska, edukatorka z Żydowskiego Instytutu Historycznego, prowadzi warsztat w Instytucie Yad Vashem w Jerozolimie, październik 2018

↑ Zespół edukatorów Żydowskiego Instytutu Historycznego przygotował towarzyszący wystawie program edukacyjny skierowany do polskich i zagranicznych uczniów i studentów. W organizowanych warsztatach wzięło udział ponad 300 uczniów i nauczycieli. W październiku edukatorzy odwiedzili Instytut Yad Vashem w Jerozolimie, gdzie z wielkim sukcesem poprowadzili warsztaty o grupie Oneg Szabat i dokumentach zachowanych w Archiwum Ringelbluma.

↑ Nancy Spielberg, producentka filmu „Kto napisze naszą historię?”, podczas pierwszego polskiego pokazu w Muzeum POLIN, kwiecień 2018

↑ W listopadzie odbył się specjalny pokaz filmu „Kto napisze naszą historię?” w reżyserii Roberty Grossman w Innis Town Hall w Toronto. Gościem specjalnym projekcji był Krzysztof A. Rozen, członek Zarządu Stowarzyszenia, współautor PROGRAMU ONEG SZABAT, który w komentarzu towarzyszącemu filmowi przypomniał o uniwersalnym przesłaniu tej historii. *Im więcej osób dowie się o Archiwum Ringelbluma, tym będzie ono bezpieczniejsze, a pamięć o Holokauście będzie zabezpieczona. Teraz nadszedł nasz czas walki o pamięć. Jesteśmy to winni ludziom, którzy zginęli w Zagładzie, sobie samym i przyszłym pokoleniom.*

↓ Wizyta Tada Taube w Żydowskim Instytucie Historycznym, czerwiec 2018. Od lewej: prof. Paweł Śpiwak, dyrektor Żydowskiego Instytutu Historycznego; Tad Taube, darczyńca; Jolanta Hercog, wicedyrektorka Żydowskiego Instytutu Historycznego

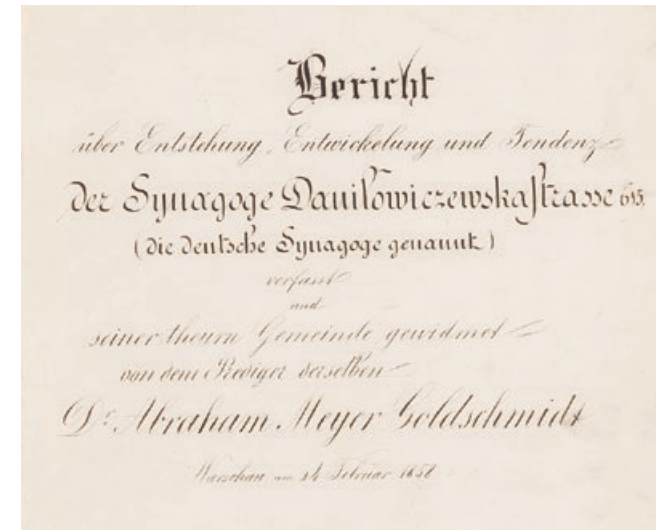

↑ Dzięki hojności Taube Philanthropies Stowarzyszenie mogło wesprzeć działania statutowe Żydowskiego Instytutu Historycznego. Pracownicy Archiwum ŻIH pomogli przeszło dwóm i pół tysiącom osób w ich badaniach. Gros z nich to badania genealogiczne, które są

jednym z najważniejszych obszarów działań Instytutu. Są one niezwykle ważne dla społeczności żydowskiej na całym świecie. Ze środków Taube Philanthropies opracowano i zabezpieczono część zbiorów archiwum, a także przeprowadzono ich digitalizację.

↑ Prace nad zabezpieczeniem bańki, w której ukryto dokumenty z Archiwum Ringelbluma, w Pracowni Konserwatorskiej Żydowskiego Instytutu Historycznego, kwiecień 2018

← Karta tytułowa „Złotej Księgi”, kroniki opisującej dzieje Wielkiej Synagogi na Tłomackiem

Serdecznie zapraszamy do korzystania z internetowych zbiorów Centralnej Biblioteki Judaistycznej i portalu Delet, który powstał w ramach PROGRAMU ONEG SZABAT. Nie tylko prezentują one zbiory Stowarzyszenia i Instytutu, ale przede wszystkim są doskonałym źródłem informacji o historii i tradycji polskich Żydów.

Na stronie www.onegszabat.org prezentowane są najważniejsze informacje o twórcach Archiwum Getta Warszawy — ich życiu i śmierci, dokonywanych wyborach, zadaniach, których się podjęli, wspólnocie, którą tworzyli.

Na profilu Oneg Szabat prowadzonym na portalu Facebook przypominamy najważniejsze daty i wydarzenia związane z twórcami Archiwum Ringelbluma i okresem, gdy powstawało.

Projekt Stowarzyszenia i Żydowskiego Instytutu Historycznego związany z realizacją grantu ze środków publicznych

W latach 2016–2018 w pracowni digitalizacji zbiorów ŻIH sfotografowano w najwyższej jakości dokumenty Podziemnego Archiwum Getta Warszawy, które liczy ponad 35 tysięcy stron. Specjaliści opisali je w języku polskim i angielskim, a następnie udostępnili je online na portalu Delet. Dzięki temu każdy, na całym świecie, może obejrzeć dokumenty zachowane w Archiwum Ringelbluma. Interaktywne narzędzia umożliwiają pracę na zbiorach i przyjrzenie się nawet słabo widocznym szczegółom w odręcznie spisywanych relacjach dokumentujących codzienne życie. Możemy obejrzeć w bardzo dużym powiększeniu obwieszczenia, rysunki i fotografie, maszynopisy biuletynów informujących o nadciągającej Zagładzie, przeczytać pocztówki nadsyłane do getta i karteczki wyrzucane z pociągów przez ludzi jadących na śmierć.

Portal Delet to także narzędzie edukacyjne. Lekcje, warsztaty i oprowadzenia kuratorskie stworzone przez edukatorów pozwalają na zapoznanie się z historią grupy Oneg Szabat, biografią Emanuela Ringelbluma, losem dzieci zamkniętych w warszawskim getcie, propagandą nazistowską i Zagładą.

Jednak to nie koniec prac nad portalem, jest on systematycznie rozwijany i uzupełniany o nowe treści.

Słowo „delet” po hebrajsku oznacza drzwi. Otworzyliśmy je dla wszystkich. Zapraszamy do korzystania z portalu Delet (www.delet.jhi.pl)

Portal Delet został zrealizowany dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Kultura cyfrowa 2016–2018”.

ZESPÓŁ PROGRAMU ONEG SZABAT:

KOMITET STERUJĄCY:

- prof. Paweł Śpiewak — dyrektor Żydowskiego Instytutu Historycznego
- Piotr Wiślicki — przewodniczący Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce
- Jolanta Hercog — wicedyrektorka Żydowskiego Instytutu Historycznego
- Krzysztof A. Rozen — członek Zarządu Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce

ZESPÓŁ:

- Agnieszka Rudzińska — dyrektorka ds. rozwoju PROGRAMU ONEG SZABAT (do 31.12.2018)
- Anna Duńczyk-Szulc — wicedyrektorka Żydowskiego Instytutu Historycznego; współkuratorka wystawy „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”; kuratorka wystaw podróżujących
- dr Katarzyna Person — koordynatorka pełnej edycji Archiwum Ringelbluma i jej przekładów
- Krzysztof Czajka-Kalinowski — koordynator portalu Delet; digitalizacja zbiorów
- Agnieszka Kajczyk — koordynatorka projektu „Ambasadorzy” i innych działań edukacyjnych
- Małgorzata Krzanowska — koordynatorka wydarzeń kulturalnych
- Anna Majchrowska — redakcja strony internetowej i media społecznościowe
- Wioleta Walewska — wsparcie PROGRAMU ONEG SZABAT

DARCZYŃCY PROGRAMU ONEG SZABAT:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Taube Philantropies
- Ledor Wador Foundation
- Koret Foundation
- The Azrieli Foundation
- The Gerald Schwartz and Heather Reisman Foundation
- Rozen Family Foundation
- Jewish Federation of Canada — UIA
- Freddy Hancock
- Hermione Foundation
- Claims Conference
- 61 darczyńców, którzy wsparli projekt, wspominając Halinę Paszkowską-Turską
- anonimowi darczyńcy

Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele!

Kiedy w rodzinie jest troje dzieci, zawsze jedno z nich jest troszkę słabsze, troszkę mniejsze, ale może właśnie dlatego szczególnie kochane i hołubione. Takim trzecim dzieckiem Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce, obok Muzeum POLIN i Żydowskiego Instytutu Historycznego, jest Komisja Grantowa.

Komisja wspiera finansowo wszystkich tych, którzy często samotnie i bez wsparcia dużych organizacji dbają o to, aby w małych, lokalnych społecznościach nie zginęła pamięć o żydowskich sąsiadach. Upamiętniają ich życie — tłumaczą i wydają księgi pamięci, organizują festiwale kultury żydowskiej, realizują projekty edukacyjne. Dbają także o to, aby upamiętniać ich śmierć — porządkują i oznaczają cmentarze czy miejsca Zagłady.

Komisja w 2018 roku dysponowała funduszem wysokości 109 tysięcy złotych, który pozwolił nam wesprzeć 19 projektów. Każdy z nich był niezwykle, każdy sprawił, że wróciły imiona, nazwiska, twarze, a pejzaże wzbogaciły się o ludzi, których już nie ma.

Chciałabym złożyć ogromne podziękowanie na ręce tych wszystkich, którzy zrealizowali te projekty. Chciałabym też bardzo zachęcić wszystkich Państwa, którzy myślą o podobnych działaniach, do składania wniosków do Komisji Grantowej w ramach ogłaszanych przez nas konkursów.

Wspólnie zmieniamy świat.
Tikun olam.

Joanna Fikus

przewodnicząca Komisji Grantowej,
członkini Zarządu Stowarzyszenia

Komisja Grantowa Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce

03

Komisja Grantowa działająca w Stowarzyszeniu Żydowski Instytut Historyczny w Polsce wspiera dofinansowanie działań związanych z zachowaniem i utrwalaniem pamięci o historii i kulturze polskich Żydów. Naszym marzeniem jest, aby lokalni mieszkańcy partycypowali w takich działaniach. Często, zainspirowani energią i entuzjazmem inicjatora, nie tylko sami się włączają, lecz także opowiadają o nich swoim rodzinom i przyjaciołom, inicjują kolejne.

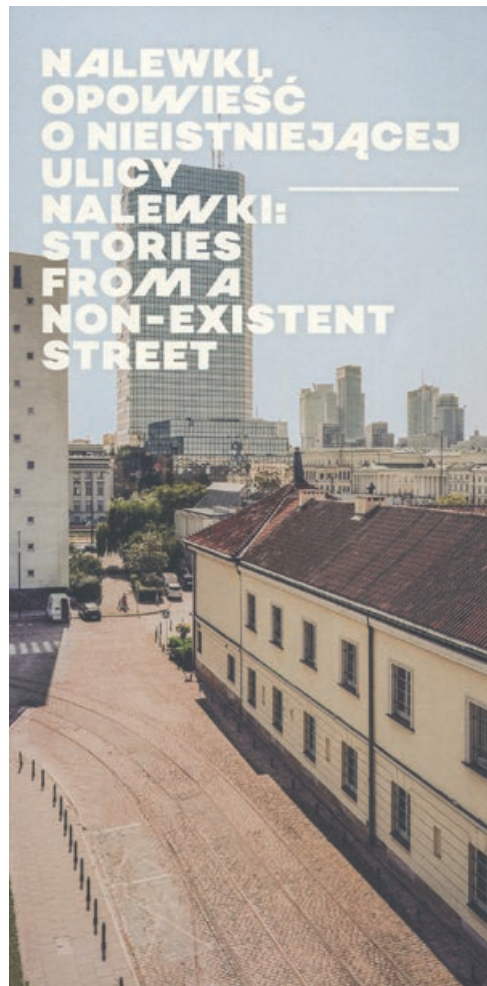
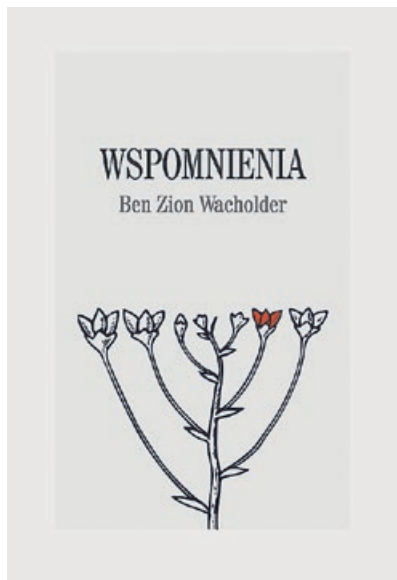
W 2018 roku takich inicjatorów, którzy wymarzyli sobie i zrealizowali do końca projekt, było 19. Tylu wsparliśmy, z tyloma współpracowaliśmy i wspólnie cieszyliśmy się ze zrealizowanych przedsięwzięć. Mamy nadzieję, że w kolejnych latach będzie ich jeszcze więcej.

→ Upamiętnienie żydowskiej społeczności Krościenka w ramach projektu „Ludzie, nie liczby”

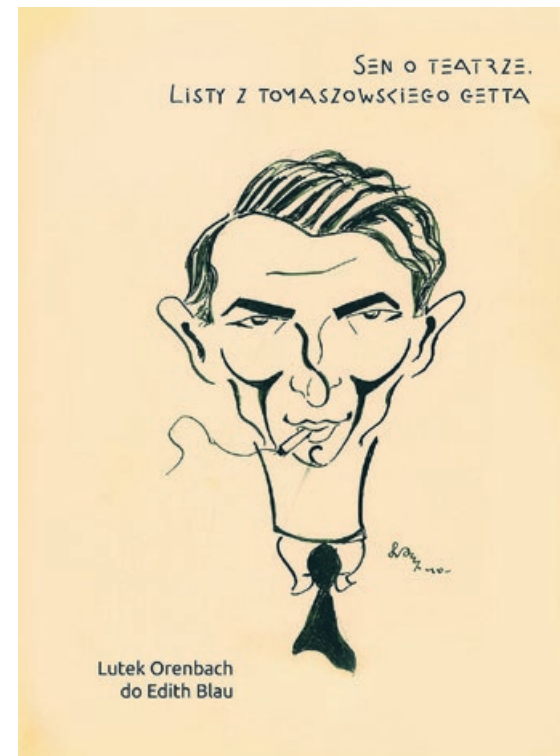
Granty przyznane przez Komisję Grantową Stowarzyszenia w 2018 roku

I. Działalność wydawnicza

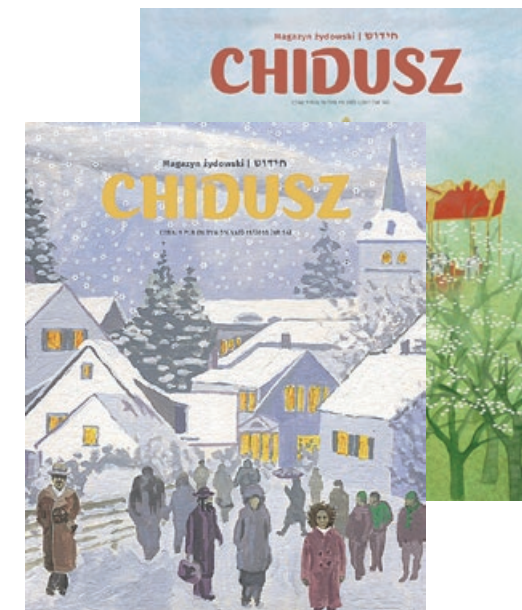

↑ W 2018 roku Stowarzyszenie przyznało grant Fundacji im. Świętej Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie wspierający wydanie pierwszego tomu serii „BOŻnica. Biblioteka Ożarowa Żydowskiego”. To wspomnienia Ben Ziona Wacholdera, któremu udało się opuścić rodzinne miasteczko kilka dni przed likwidacją utworzonego w nim getta. Emigrował do Francji, potem Kolumbii, a następnie do USA, gdzie stał się cenionym naukowcem. W 1991 roku został współautorem odczytów zwojów z czwartej groty Qumran. Opis Ożarowa, utrwalony w jego pamięci, to świadectwo ułatwiające wzajemne poznanie i zbliżenie wielu społeczności. Taki był też cel projektu.

↑ Archiwalne fotografie, cykl esejów, niepublikowane wcześniej zdjęcia i fragmenty wspomnień złożyły się na książkę „Nalewki. Opowieść o nieistniejącej ulicy” wydaną przez Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma. Jest ona hołdem i księgą pamięci po miejscu, w którym przed wojną istota jidyszkajtu była najlepiej widoczna. Dzisiaj po dawnych Nalewkach nie zostało już niemal nic, nie licząc krótkiego, zaledwie dwustumetrowego fragmentu noszącego już inną nazwę. Ta książka to wyjątkowa narracja o przedwojennej warszawskiej ulicy i jej mieszkańcach.

↑ Publikacja i edycja krytyczna listów z tomaszowskiego getta to pierwszy projekt wydawniczy Fundacji Pasaże Pamięci, której celem jest ochrona wielokulturowego dziedzictwa Tomaszowa Mazowieckiego. Nadawcą około 100 listów jest dziewiętnastoletni Izrael Aljuche Orenbach z Tomaszowa Mazowieckiego, zwany przez przyjaciół Lutkiem. Wysyłał je do Edith Blau mieszkającej w Minden. Są one zapisem doświadczenia życia w tomaszowskim getcie. Ostatni zachowany list pochodzi z lutego 1942 roku. Lutka nigdy nie odnaleziono. Dla Edith listy pozostały jedyną pamiątką ich miłości, a dla nas są bezcennym świadectwem tragicznych czasów.

↑ Magazyn „Chidusz”, wydawany od 2013 roku we Wrocławiu, prezentuje pogłębioną analizę zjawisk dotyczących życia żydowskiego w Polsce. W piśmie ukazują się komentarze do Biblii byłego naczelnego rabina Wielkiej Brytanii, lorda Jonathan Sacksa — jednego z najbardziej rozpoznawalnych rabinów na świecie. W każdym numerze są po raz pierwszy publikowane polskie przekłady tekstów w języku jidysz. Stowarzyszenie wsparło wydanie numeru 11/2018 magazynu „Chidusz”.

Tłumaczenie książki pamięci „In szotn fun Treblinkie” („W cieniu Treblinki”) z języka jidysz na polski, napisanej przez ocalałego z Zagłady Simchę Polakiewicza, to projekt Fundacji Gszarim. Książka „In szotn fun Treblinkie” została wydana pierwotnie w Tel Awiwie w 1957 roku. Dokumentuje ona ostatnie dni żydowskiej społeczności Sokołowa. Jako naoczny świadek autor opisuje powstanie getta, życie w nim i ostatnią drogę jego mieszkańców. Dwa rozdziały poświęcił także obozom w Treblince. Publikacja, dostępna na stronie Fundacji Gszarim, pomaga w utrwaleniu i rozpowszechnieniu ich historii.

II. Miejsca pamięci

↑ Istotną częścią projektów wspartych przez Stowarzyszenie są działania mające na celu tworzenie i utrzymanie miejsc pamięci żydowskiej historii w Polsce. Są nimi przede wszystkim cmentarze. Stowarzyszenie Gostynińskie Centrum Rozwoju Organizacji Pozarządowych i Przedsiębiorczości podjęło prace na cmentarzu żydowskim w Gostyninie. Objęły one umieszczenie tablicy opisującej historię tego miejsca, w tym przypominającej o miejscu pochówku cadyka Jechiela Meira Lipszyca. Na terenie cmentarza powstał też pomnik, którego elementami są odnalezione fragmenty macew. Jego odsłonięcie z udziałem ambasadora Izraela w Polsce Anny Azari odbyło się 20 września 2018 roku.

Założeniem projektu „Ludzie, nie liczby” Fundacji Nomina Rosae Ogród Kultury Dawnej było upamiętnienie żydowskiej społeczności Krościenka nad Dunajcem przez stworzenie i umieszczenie na cmentarzu w tej miejscowości **pomnika pamięci i tablicy informacyjnej** dotyczącej krościenkiej społeczności żydowskiej. Na pomniku w kształcie pękniętej macewy z gwiazdą Dawida zostało umieszczonych 256 nazwisk i imion ofiar Holokaustu. Pomnik ma szczególne znaczenie symboliczne, gdyż na cmentarzu w Krościenku przetrwała tylko jedna stojąca macewa. Ostatni Żydzi z Krościenka zostali zamordowani lub wysiedleni do Nowego Targu 28 sierpnia 1942 roku.

↑ „Cmentarz żydowski w Czechowicach-Dziedzicach — ocalić od zapomnienia” to hasło podjęte przez Towarzystwo Przyjaciół Czechowicz-Dziedzic. W ramach wieloaspektowych działań zadbane o jedną z najbardziej zdewastowanych nekropolii żydowskich na Śląsku, jednocześnie przywracając pamięć o jej istnieniu do powszechnej świadomości. Organizowane z prywatnej inicjatywy akcje porządkowania kwater grzebalnych spotkały się z pozytywnym zainteresowaniem i aktywnym wsparciem mieszkańców i instytucji. Zachowaniu pamięci o miejscu pomogą specjalna publikacja, tablica informacyjna i dalsze przedsięwzięcia fundacji.

Uporządkowanie terenu cmentarza żydowskiego było również celem Stowarzyszenia Studnia Pamięci w Krasnymstawie. „Cmentarz żydowski w Krasnymstawie cennym świadectwem historii regionu” to nie tylko tytuł projektu, lecz także ważna deklaracja obecnych mieszkańców, chcących zadbać o miejsce spoczynku swoich dawnych sąsiadów. Podczas obozu wolontariackiego zaniedbany cmentarz został oczyszczony. Nieinwazyjne badania archeologiczne pozwoliły na ustalenie jego dawnych granic i zabezpieczenie terenu. Podczas specjalnej uroczystości odsłonięto tablicę pamiątkową. Kolejne miejsce pamięci zostało ocalone i przywrócone na współczesne mapy.

Celem projektu Żydowski Szczepreszyn było przypomnienie publiczności organizowanego w Szczepreszynie Festiwalu Stolica Języka Polskiego o żydowskiej przeszłości miasta i ochrona znajdującego się w nim zabytkowego cmentarza żydowskiego, jednego z najstarszych zachowanych w Polsce. Członkowie Stowarzyszenia Drugie Pokolenie — Potomkowie Ocalałych z Holokaustu i sympatycy społecznie porządkowali żydowski cmentarz. W dniach samego festiwalu odbyły się wykłady na temat historii miasta i okolic oraz ich żydowskich mieszkańców.

↑ Projekt „Upamiętnienie zagłady Żydów Zamościa i okolicznych miejscowości oraz Żydów czeskich, niemieckich i austriackich, mieszkańców getta w Zamościu, zamordowanych w latach 1939–1942” to przygotowanie i umieszczenie na peronie kolejowym PKP Starówka w Zamościu trzech żeliwnych tablic na których zapisano: „Z tego miejsca w 1942 roku odjeżdżały pociągi wywożące Żydów z Zamościa i okolicznych miejscowości do niemieckich nazistowskich obozów zagłady”. Przedsięwzięcie zorganizowało Zamojskie Towarzystwo Fotograficzne.

Celem Stowarzyszenia im. Jana Karłowicza w Kielcach stało się upamiętnienie ofiar pogromu kieleckiego przez wmontowanie 46 żeliwnych tabliczek z nazwiskami ofiar w chodniku i ulicy okalającej budynek przy ul. Planty 7/9 — miejsce dramatu z 4 lipca 1946 roku. Staraniem Stowarzyszenia im. Jana Karłowicza w 2010 roku został odnowiony grobowiec ofiar na cmentarzu żydowskim, w 2016 roku otwarto wystawę stałą o pogromie, a w 2017 roku wydano wspomnienia Rafała Blumenfelda, świadka tego wydarzenia. Tabliczki z nazwiskami trwale przywrócą pamięć o ofiarach pogromu w miejscu tragedii, wpisując się w codzienność mieszkańców Kielc.

Miejsca pamięci to nie tylko cmentarze czy budynki i tereny związane z martyrologią. Coraz częściej są one wirtualne i znajdziemy je w internecie. Oddział terenowy w Białowieży Fundacji Edukacyjnej Jacka Kuronia kontynuuje program badawczo-popularyzatorski Wirtualne Muzeum Historii Żydów w Białowieży, które zostało uruchomione pod adresem www.jewish-bialowieza.pl w 2016 roku. Stowarzyszenie wsparło jego powstanie, a jego kolejny grant, przyznany w 2018 roku, pozwala uzupełniać wystawę o nowe elementy. W tym celu Katarzyna Winiarska, twórczyni Wirtualnego Muzeum, odwiedziła Izrael, gdzie prowadziła kwerendę w archiwach Instytutu Yad Vashem i nagrała wywiady z potomkami rodzin żydowskich z Białowieży.

← ↑ Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Ethnos postanowiło działać tam, gdzie fizyczne dotarcie jest dzisiaj utrudnione z powodu zmiany przedwojennych granic. Trzeci etap projektu „Przestrzeń studnia czasu. Inwentaryzacja żydowskich cmentarzy na Huculszczyźnie” to kontynuacja inwentaryzacji i dokumentowania zachowanych cmentarzy i nagrobków. Te nie-liczne zachowane miejsca to unikatowe zabytki wielokulturowego dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej na terenach obecnej zachodniej Ukrainy. Szczegółowe karty inwentaryzacyjne i dokumentacja fotograficzna wraz z interaktywną mapą są stopniowo udostępniane w internecie.

Księga Imion Ofiar Obozu Zagłady w Treblince to kontynuacja działań Fundacji Ochrony Pamięci Obozu Zagłady w Treblince, których celem jest zebranie wszystkich możliwych do wyszukania i udokumentowania ofiar Treblinky. Obsługa skomplikowanego projektu internetowego o olbrzymiej wartości naukowej, historycznej i emocjonalnej obejmuje zarówno poszukiwanie i dodawanie informacji, jak i projektowanie i wdrażanie narzędzi służących do łatwego wyszukiwania imion i nazwisk oraz ich prezentacji. Dzięki wparciu Stowarzyszenia Fundacja przeprowadziła wiele konsultacji metodologicznych, kwerend, zmian na stronie internetowej i promocję projektu.

III. Wydarzenia kulturalne

↑ Za nami już szósta edycja Pardes Festival — Spotkań z Kulturą Żydowską w Kazimierzu Dolnym, na które co roku zaprasza Fundacja Spi-chlerz Kultury. Potencjał, jaki niesie z sobą bogac-two kulturowe Kazimierza Dolnego, uroda tego miejsca i jego genius loci czynią je wprost idealną lokalizacją na spotkania z kulturą żydowską. W programie festiwalu znalazły się m.in. pre-zentacje multimedialne, koncerty, filmy, spacer tematyczny, warsztat wycinanki żydowskiej i „Popołudnie ze Śliwką” — spotkanie nawiązu-jące do historii sadów śliwkowych w Kazimierzu Dolnym i na Lubelszczyźnie, tradycji wędzenia śliwek oraz handlu tymi owocami prowadzonego przez kupców żydowskich. Ważnym wątkiem programu festiwalowego jest historia polsko-żydowskiej kolonii artystycznej w Kazimierzu Dolnym i szeroko rozumiana sztuka żydowska.

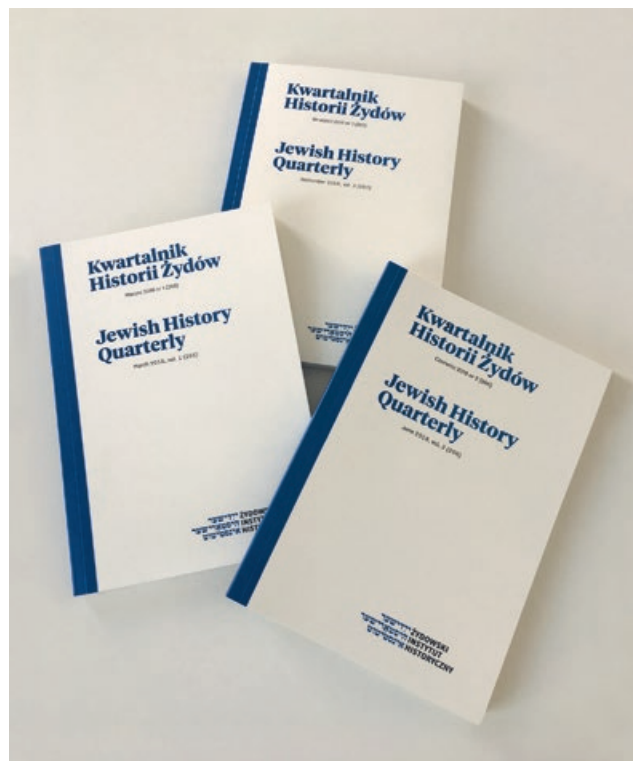
↑ Konkurs „Historia i kultura Żydów polskich” dla uczniów szkół średnich został po raz pierwszy ogłoszony przez Fundację Shalom w 50. rocznicę powstania w getcie warszawskim, w 1993 roku. Od tego czasu, cyklicznie co dwa lata, odbyło się 12 edycji. Składa się on z dwóch etapów — pra-cy pisemnej i egzaminu z wiedzy. Dotychczas w konkursie uczestniczyło około 20 tysięcy uczniów. Laureaci otrzymują indeksy na wyższe uczelnie, wycieczkę do Izraela i cenne nagrody rzeczowe. Wielu z nich poświęca się później ba-daniu polsko-żydowskiej historii.

Również po raz kolejny w wielu stołecznych in-stytucjach kultury zagościł Warszawski Festiwal Filmów o Tematyce Żydowskiej, stanowiący nie tylko przegląd filmów portretujących współ-czesne życie żydowskich diaspor i państwa Izrael, lecz także okazję do spotkań reżyserów, scena-rzystów, aktorów i producentów z całego świata. W cyklu premier polskich można było podziwiać m.in.: „Czerwoną krowę” (reż. Tsivia Barka-Yacov), „Drzewo figowe” (reż. Alamork Davidian), „Dzienniki z Oslo” (reż. Mor Loushy, Daniel Sivan), „Ostatnią wieczerzę” (reż. Florian Frerichs), „Księ-gowego z Auschwitz” (reż. Matthew Shoychet) i „Cztery siostry” (reż. Claude Lanzmann).

↑ Na obchody Chanuki — wspólne zapalenie pierwszej świeczki i koncert chanukowych pie-śni sefardyjskich w wykonaniu kwartetu Gerard Edery & Friends — zaprosiła warszawiaków Fun-dacja Joint Distribution Committee Poland (JDC). Wydarzenie zostało zorganizowane wspólnie przez kilkanaście stołecznych organizacji żydow-skich. Gerard Edery to jeden z najsłynniejszych wykonawców muzyki folkowej, wokalista i gita-rzysta odnajdujący się w imponującym spektrum stylów folkowych i tradycji. Laureat wielu nagród i grantów. Dzięki wsparciu Stowarzyszenia do długiej listy miejsc jego koncertów dołączyła Synagoga im. Małżonków Nożyków w Warszawie.

Projekty specjalne, które w 2018 roku uzyskały wsparcie finansowe na mocy decyzji Zarządu Stowarzyszenia

Przez lata działania Stowarzyszenia były skupione wokół badań naukowych nad historią Żydów. Również dziś wsparcie podobnych projektów traktujemy jako jeden z naszych priorytetów. Stowarzyszenie od wielu lat wspiera Żydowski Instytut Historyczny w wydawaniu „Kwartalnika Historii Żydów”. Wśród naszych wieloletnich partnerów znajduje się również jeden z czołowych ośrodków zajmujących się problematyką Zagłady — Centrum Badań nad Zagładą Żydów.

„Zagłada Żydów. Studia i Materiały”, rocznik, t. 14, Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk. Pisma naukowe Centrum Badań nad Zagładą Żydów IFiS PAN są w całości poświęcone tematyce związanej z Zagładą. Są adresowane nie tylko do grupy badaczy zajmujących się Holocaustem, lecz także do studentów i wszystkich zainteresowanych tym tematem. W skład redakcji, kierowanej przez prof. Dariusza Libionkę i prof. Barbarę Engelking, wchodzi wybitni historycy zajmujący się zagadnieniem Zagłady w swojej pracy badawczej.

↑ „Kwartalnik Historii Żydów” Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma. „Kwartalnik Historii Żydów” publikuje artykuły dotyczące historii Żydów w Polsce i innych krajach, kultury i literatury żydowskiej, autorów polskich i zagranicznych, także w języku angielskim i niemieckim. Stanowi kontynuację „Biuletynu Żydowskiego Instytutu Historycznego” — periodyku naukowego, który ukazał się po raz pierwszy w 1949 roku. Elektroniczna wersja kwartalnika jest dostępna w CEEOL (Central and Eastern European Online Library). W 2011 roku „Kwartalnik Historii Żydów” został wpisany na listę wyróżniających się czasopism naukowych (Master Journal List), sporządzaną przez Institute for Scientific Information w Filadelfii (tzw. listę filadelfijską).

„Studia Judaica”, półrocznik, t. 41, Polskie Towarzystwo Studiów Żydowskich. Półrocznik „Studia Judaica” pod redakcją prof. Marcina Wodzińskiego jest wydawany od 1997 roku przez zarząd Polskiego Towarzystwa Studiów Żydowskich (PTSŻ). Jest otwarty dla autorów publikacji w ramach szeroko pojętej problematyki studiów żydowskich i judaistycznych, w tym z dziedziny historii, literatury żydowskiej, językoznawstwa, archeologii, kultury i religioznawstwa.

„Archiwum rekompensat i odszkodowań za straty wojenne” — projekt Federalnego Ministerstwa Finansów Niemiec. W 2018 roku Stowarzyszenie — wraz z takimi instytucjami jak Instytut Yad Vashem w Jerozolimie, United States Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie czy International Tracing Service w Bad Arolsen — zostało zaproszone przez niemieckie Federalne Ministerstwo Finansów do udziału w pracach międzynarodowej grupy roboczej nad stworzeniem cyfrowego archiwum dokumentacji dotyczącej rekompensat i odszkodowań za straty wojenne.

↑ „Wielka przywraca pamięć” — ceremonia wirtualnej odbudowy Wielkiej Synagogi. W ramach obchodów 75. rocznicy powstania w getcie warszawskim odbyło się niezwykle wydarzenie według koncepcji artystki Gabi von Selmann — symboliczna ceremonia wirtualnej odbudowy Wielkiej Synagogi na Tłomackim, zburzonej przez Niemców po upadku powstania. Obraz budynku synagogi został wyświetlony na fasadzie Błękitnego Wieżowca, który stoi dziś na jej miejscu. Uczestnicy wydarzenia usłyszeli też archiwalne nagranie śpiewu kantora Wielkiej Synagogi, Gerszona Siroty, który zginął w warszawskim getcie, oraz fragmenty wiersza „Bashert”, w interpretacji autorki, Ireny Klepfisz, córki Michała Klepfisza, żołnierza Żydowskiej Organizacji Bojowej. Wydarzenie było także transmitowane przez internet. Za organizację odpowiadało Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita.

DARCZYŃCY PROJEKTU POZYSKANI PRZEZ STOWARZYSZENIE: Andrzej i Małgorzata Rojek; Irene Kronhill-Pletka oraz the Kronhill Pletka Foundation

Fundraising

To był dobry rok. Prawie 10 milionów złotych pozyskanych od 193 darczyńców na rzecz Muzeum POLIN, Żydowskiego Instytutu Historycznego i pozostałej działalności statutowej Stowarzyszenia. Szczególnie dumni jesteśmy z darczyńców, którzy wsparli nas po raz pierwszy! Nic tak nie cieszy jak świadomość, że grono naszych przyjaciół stale rośnie. W niniejszym rozdziale przedstawiamy kilkoro z nich.

Rok 2018 był ważny również dla mnie osobiście — w sierpniu minęła 10. rocznica mojej pracy w Dziale Rozwoju Stowarzyszenia ŻIH i Muzeum POLIN. To była wspaniała zawodowa przygoda.

Dziękuję Zarządowi Stowarzyszenia za zaufanie, moim drogim współpracownikom za wytrwałość i cudowną atmosferę pracy, a darczyńcom za nieustanne źródło inspiracji! Postanowiłam podjąć się nowych wyzwań, więc rok 2019 będzie czasem stopniowej redukcji mojego zaangażowania. Do końca sierpnia będę pełnić obowiązki w dotychczasowym wymiarze, a od września do grudnia już wyłącznie doradzać swojej następczyni.

Z ogromną radością przedstawiam Annę Miszewską, która od września 2019 roku przejmie moje funkcje. Głęboko wierzę, że przekazuję stery najodpowiedniejszej osobie i Anna wspaniale rozwinie działalność fundraisingową Stowarzyszenia.

Życzę samych sukcesów!

Marta Wróbel
dyrektorka ds. rozwoju

List wprowadzający Anny Miszewskiej na stronie 94

Raport z działań fundraisingowych na rzecz Muzeum POLIN w 2018 roku

01

Dział Rozwoju na co dzień utrzymuje kontakt z gronem kilkuset darczyńców z całego świata. Do naszych zadań należy szczególnie:

- regularna komunikacja z darczyńcami i Znamienitymi Darczyńcami Muzeum POLIN, koordynacja prac Rady Darczyńców Muzeum POLIN,
- aplikowanie o granty i ich administracja (w tym nadzór nad honorowaniem darczyńców obejmującym od kilku do kilkunastu form — od druków promocyjnych po trwałe honorowanie w przestrzeni Muzeum POLIN, takie jak umieszczenie nazwiska darczyńcy na ścianach darczyńców),
- pozyskiwanie potencjalnych darczyńców i opracowywanie propozycji współpracy,
- organizacja indywidualnych i zbiorowych prezentacji programów w Polsce i za granicą,
- organizacja wizyt i delegacji darczyńców oraz potencjalnych darczyńców w Muzeum POLIN.

Dużą część naszej pracy stanowi działalność wydawnicza: opracowywanie broszur, prezentacji, zaproszeń, raportów z prowadzonej działalności, newsletterów, druków okolicznościowych, prezentacji, administracja strony WWW i profilu na portalu społecznościowym Facebook.

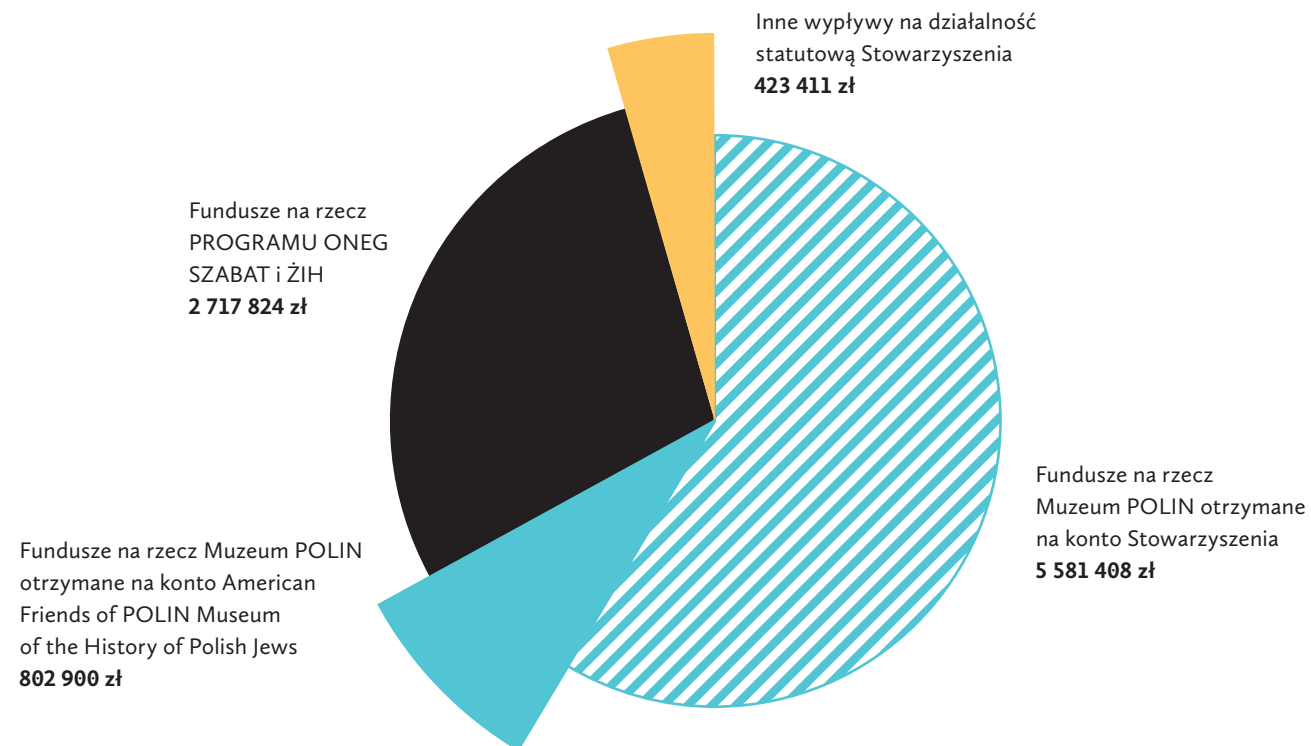
→ Zespół Działu Rozwoju. Od lewej: Elżbieta Kossowska, Marta Wróbel i Bartosz Dymarek

Ile środków pozyskaliśmy w 2018 roku?

Pozyskane w 2018 roku fundusze wynoszą łącznie 9 525 543 złotych, w tym:

- fundusze pozyskane na rzecz Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN wynoszą 6 384 308 złotych, w tym:
 - otrzymane na konto Stowarzyszenia: 5 581 408 złotych,
 - otrzymane na konto American Friends of POLIN Museum of the History of Polish Jews i wykorzystane w USA na cele fundraisingowe i promocyjne Muzeum POLIN: ok. 802 900 złotych;
- fundusze pozyskane na rzecz PROGRAMU ONEG SZABAT i Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma: 2 717 824 złotych,
- inne wpływy na działalność statutową Stowarzyszenia: 423 411 złotych.

Jak się komunikujemy: obecność w internecie

↑ Nowa strona WWW Stowarzyszenia. Chcieliśmy, aby nowa strona należycie oddawała zakres i skalę działalności Stowarzyszenia. Strona ma służyć zarówno członkom Stowarzyszenia, jak i grantobiorcom i darczyńcom. Pracowaliśmy nad nią ponad pół roku z utalentowanym zespołem projektantów. Zachęcamy do regularnego odwiedzania: www.szih.org.pl

Współpraca z Muzeum POLIN przy zarządzaniu treścią anglojęzycznego profilu Friends of POLIN na portalu Facebook. Rosnące międzynarodowe grono darczyńców i partnerów wiąże się z potrzebą bardziej systematycznej komunikacji. Dlatego we współpracy z Muzeum POLIN uruchomiliśmy profil Friends of POLIN.

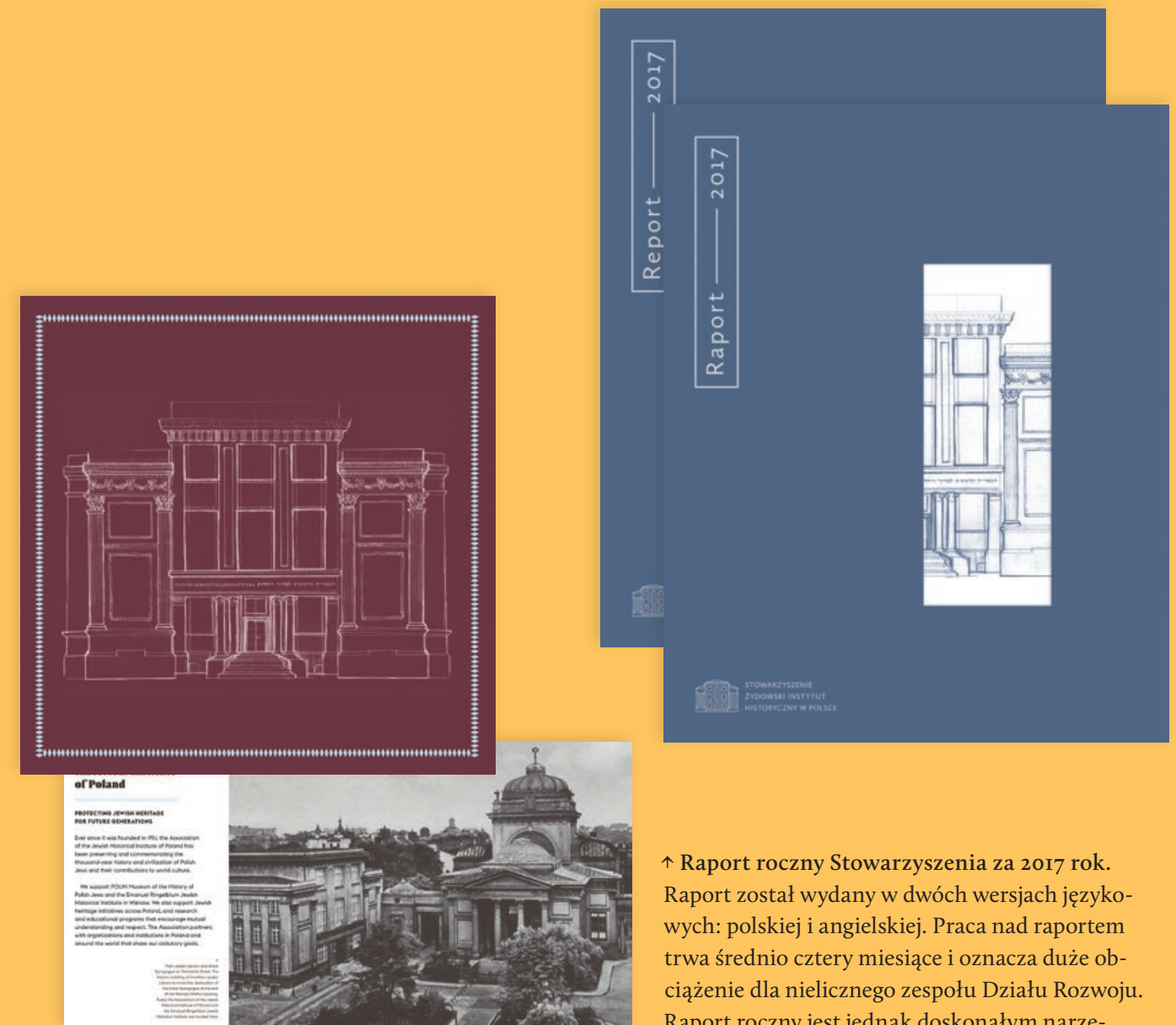
Kilkanaście e-mailingów i cztery elektroniczne newslettery dla darczyńców. Newslettery służą informowaniu międzynarodowego grona darczyńców o kluczowych wydarzeniach i osiągnięciach, prezentacji nowych darczyńców i projektów realizowanych dzięki ich wsparciu. Organizujemy również dedykowane zbiórki online — klikając „Donate”, można łatwo przekazywać drobne darowizny.

Jak się komunikujemy: publikacje, materiały promocyjno-informacyjne

↑ Dwie wysyłki korespondencji seryjnej w USA, produkcja specjalnej ulotki o Muzeum POLIN. W 2018 roku rozpoczęliśmy cykliczne wysyłanie listów do grona ponad 3500 odbiorców w USA — naszych potencjalnych darczyńców. Cały czas rozbudowujemy bazę odbiorców i pracujemy nad utworzeniem rozpoznawalnego stylu komunikacji.

↑ Broszura „Legacy Society”. Broszura zachęca do dokonywania zapisów spadkowych na rzecz Muzeum POLIN i szczegółowo informuje o zasadach honorowania darczyńców.

↑ Druki drobne. Anglojęzyczna ulotka o Stowarzyszeniu przygotowana na międzynarodową konferencję genealogiczną oraz prezentacje i oferty o charakterze fundraisingowym.

↑ Raport roczny Stowarzyszenia za 2017 rok. Raport został wydany w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Praca nad raportem trwa średnio cztery miesiące i oznacza duże obciążenie dla nielicznego zespołu Działu Rozwoju. Raport roczny jest jednak doskonałym narzędziem fundraisingowym: transparentna prezentacja finansów i raport z działalności statutowej buduje zaufanie darczyńców. Świadczy o skuteczności organizacji i właściwym zarządzaniu nią. W ciągu roku wydajemy też wiele innych raportów, m.in. na spotkanie Rady Darczyńców czy Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia.

Wydarzenia specjalne z udziałem darczyńców

↑ Tad Taube, Znamienity Darczyńca Muzeum POLIN, podczas uroczystości nadania mu tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, czerwiec 2018

↑ Ronald S. Lauder, przewodniczący Światowego Kongresu Żydów, przemawia podczas uroczystych obchodów 75. rocznicy powstania w getcie warszawskim, kwiecień 2018

↑ 75. rocznica powstania w getcie warszawskim, kwiecień 2018. Goście podczas koncertu plenerowego

↑ 75. rocznica powstania w getcie warszawskim, kwiecień 2018. Od lewej: Jelena i Gideon Nissenbaum, Znamienicy Darczyńcy Muzeum POLIN, i Piotr Wiślicki

W ciągu roku zapraszamy naszych darczyńców do udziału w wyjątkowych wydarzeniach organizowanych wspólnie z Muzeum POLIN. Współpracujemy bezpośrednio z organizatorami, konsultujemy program, materiały promocyjne i listy gości. Dbamy o to, by darczyńcy otrzymywali zaproszenia, a ci, którzy potwierdzą obecność, byli stosownie honorowani podczas samego wydarzenia. Szczególna uwaga należy się darczyńcom, którzy finansują dane przedsięwzięcie.

↓ 75. rocznica powstania w getcie warszawskim, kwiecień 2018. Irene Kronhill-Pletka, Znamienity Darczyńca Muzeum POLIN

LUTY 2018

- POLIN Music Festival Roots’n’Fruits

MARZEC 2018

- Uroczyste obchody 50. rocznicy Marca ’68: otwarcie wystawy czasowej „Obcy w domu. Wokół Marca ’68”, specjalne kuratorskie oprowadzanie po wystawie dla darczyńców, konferencja naukowa.
- Gala Fellowships at Auschwitz for the Study of Professional Ethics (FASPE), wizyta Mariana Turskiego w Nowym Jorku i spotkania z darczyńcami.

KWIECIEŃ 2018

- Uroczyste obchody 75. rocznicy powstania w getcie warszawskim.

WRZESIEŃ 2018

- Coroczne posiedzenie Rady Darczyńców i seria spotkań z darczyńcami, Nowy Jork.

PAŹDZIERNIK 2018

- Wizyta prof. Dariusza Stoli w Nowym Jorku, spotkania z darczyńcami, przyjęcie-prezentacja Muzeum POLIN w domu Irene Kronhill-Pletki.

LISTOPAD 2018

- Otwarcie wystawy czasowej „W Polsce króla Maciusia. 100-lecie odzyskania niepodległości”, specjalne kuratorskie oprowadzanie po wystawie dla darczyńców.

GRUDZIEŃ 2018

- Gala Nagrody POLIN.

Odwiedzają nas goście VIP z Polski i ze świata

→ Stephen Kuśmierczak
i Marta Wróbel, listopad 2018

↑ Od lewej: prof. Dariusz Stola; Danny Danon, ambasador Izraela przy ONZ, wraz z małżonką, kwiecień 2018

↓ Wizyta prezydenta Niemiec, czerwiec 2018.
Od lewej: Piotr Wiślicki, Marian Turski
i prezydent Frank-Walter Steinmeier

↑ Od lewej: Zygmunt Stępiński, zastępca dyrektora Muzeum POLIN;
Georgette Mosbacher, ambasador USA w Polsce; Piotr Wiślicki,
październik 2018

↓ Nimrod Ariav z przyjaciółmi, październik 2018

↓ Zygmunt Rolat z rodziną, wrzesień 2018

Organizowanie wizyt w Muzeum POLIN jest jednym z najskuteczniejszych narzędzi pozyskiwania funduszy. Nawet najlepsza prezentacja za granicą nie zastąpi spotkania z historią w tak wyjątkowym miejscu jak Muzeum POLIN. Starannie dobieramy przewodnika i osoby reprezentujące Muzeum, by program jak najbardziej pasował do zainteresowań gości. Często po zwiedzaniu wystawy organizujemy lunch, na którym goście mogą zadać dodatkowe pytania, dowiedzieć się o historii powstania Muzeum, porozmawiać o jego działalności programowej. Naszą dewizą jest podarowanie gościom niezapomnianego, pogłębionego doświadczenia poznania niezwykłego miejsca, jego historii i ludzi, którzy je tworzą. Doświadczenia, które pozwoli im wyjść z Muzeum POLIN z poczuciem niedosytu i pragnieniem, by jeszcze tu wrócić i opowiedzieć o Muzeum bliskim oraz innym ludziom w swoim środowisku.

W 2018 roku zorganizowaliśmy 47 wizyt gości zagranicznych (najczęściej były to grupy kilkuosobowe) — potencjalnych darczyńców, osób ze środowisk opiniotwórczych, ludzi kultury itd. Dodatkowo przygotowaliśmy wizyty większych delegacji rodziny Tada Taube i zespołu Taube Foundation, rodziny Ariav czy delegacji Steve'a Aronsona z Kostaryki, która miała charakter study tour (bloku spotkań dotyczących powstawania Muzeum POLIN, kampanii założycielskiej, działań programowych: edukacji, projektów naukowych i kulturalnych).

← Tad Taube podczas zwiedzania wystawy czasowej „Obcy w domu”, czerwiec 2018

Stała współpraca z Radą Darczyńców

↑ Posiedzenie Rady Darczyńców, wrzesień 2018.
Od lewej: Zygmunt Rolat i Wiktor Markowicz

We wrześniu 2018 roku w nowojorskiej siedzibie zaprzyjaźnionej z nami Fundacji Kościuszkowskiej odbyło się doroczne posiedzenie Rady Darczyńców. Na posiedzeniu przedstawiliśmy szczegółowy raport z działalności fundraisingowej w 2017 roku i plany na lata 2018 i 2019.

Członkowie Rady Darczyńców w 2018 roku: Tad Taube, Zygmunt Rolat, Wiktor Markowicz, Anita Friedman, Irene Kronhill-Pletka, Tomek Ulatowski, Ygal Ozechov, Corinne Evens, Gideon Nissenbaum.

Rada Darczyńców powstała w 2015 roku z inicjatywy dziewięciu Znamienitych Darczyńców Muzeum POLIN, którzy weszli w jej skład. Stawia sobie za cel doradzanie Zarządowi Stowarzyszenia w sprawach dotyczących strategii pozyskiwania funduszy na rzecz Muzeum POLIN. Jako ambasadory dobrej woli Znamienici Darczyńcy wspierają Stowarzyszenie w kontaktach z zagranicznymi społecznościami żydowskimi, środowiskami opiotwórczymi i potencjalnymi nowymi darczyńcami. Rada Darczyńców od 2016 roku finansuje działalność fundraisingową Stowarzyszenia.

Nasze projekty specjalne

W 2018 roku zainicjowaliśmy kilka projektów, które chcemy kontynuować w kolejnych latach.

Współpraca z Katedrą Judaistyki Uniwersytetu Wrocławskiego nad projektem utworzenia Funduszu Studiów Judaistycznych i Funduszu Rozwoju Jidyszystyki. Celem funduszu jest wsparcie rozwoju polskiej judaistyki zarówno od strony naukowej, dydaktycznej, jak i organizacyjnej przez utworzenie stabilnego funduszu stypendialnego dla studentów studiów licencjackich, magisterskich, doktorskich i poddoktorskich, a także finansowanie grantów badawczych i konferencji oraz projektów translatorskich i wydawniczych.

← **Projekt instalacji Legacy i terminal płatności w Muzeum POLIN — planowane działania.** Wraz z projektantami ze studia Bad Design udało się opracować projekt stanowisk w Muzeum POLIN umożliwiających szybkie przekazanie darowizny za pomocą karty płatniczej bądź kredytowej. Jedno ze stanowisk będzie również zawierać skarbonkę na datki gotówkowe. Pierwsze stanowisko zostanie zainstalowane na poziomie -2, przy wyjściu z wystawy stałej. Drugie na poziomie 0 w holu prowadzącym do sklepu i Centrum Informacji Historycznej Muzeum POLIN. Trwają rozmowy z bankiem dotyczące nieodpłatnego skonfigurowania aplikacji i terminalu płatniczego. Pierwszy terminal powinien zostać zainstalowany jeszcze w 2019 roku.

Współpraca z partnerami w Australii i konsultacje dotyczące założenia Australian Friends of POLIN Museum. Rozpoczęliśmy długi i drobiazgowy proces rejestracji organizacji partnerskiej w Australii, dzięki której w przyszłości otrzymywane darowizny będą miały gwarancję odliczeń podatkowych.

Kampania „Żonkile” w USA — program pilotażowy. Po konsultacjach z naszymi partnerami w USA postanowiliśmy przeprowadzić w 2019 roku pilotażową edycję kampanii społecznej „Żonkile” w rejonie nowojorskim. W planach mamy rozesłanie papierowych żonkili wraz z apelem o przyłączenie się do akcji i wsparcie działalności Muzeum POLIN. Dodatkowo skierujemy zaproszenia do wzięcia udziału w akcji do blisko 200 żydowskich szkół, organizacji, federacji i synagog.

American Friends of POLIN Museum — aktywnie działamy w USA

W 2018 roku nie ustawialiśmy w rozwijaniu działalności fundraisingowej w USA. Współpraca z darczyńcami przy reformowaniu North American Council for the Museum of the History of Polish Jews — organizacji partnerskiej Stowarzyszenia w USA — była jednym z naszych strategicznych zadań. Udało się zaprosić do współpracy wiodącą międzynarodową kancelarię prawną Weil, Gotshal & Manges, która pro bono przeprowadziła proces *due diligence*. Kancelaria zgodziła się także kontynuować nieodpłatnie bieżącą obsługę prawną organizacji American Friends of POLIN Museum of the History of Polish Jews, w którą została przekształcona North American Council.

Opracowany został nowy statut, do udziału w kadencyjnej radzie organizacji zostali zaproszeni wszyscy członkowie Rady Darczyńców, którzy mieszkają w USA. Wprowadzone zmiany umożliwią zarejestrowanie w USA funduszu żelaznego na rzecz Muzeum POLIN, wpłaty darowizn z możliwością odliczenia od podatku, a nowa struktura organizacji pomoże zdynamizować proces pozyskiwania funduszy.

American Friends of POLIN Museum of the History of Polish Jews prowadzi relacje z dotychczasowymi i potencjalnymi darczyńcami, prezentując projekty Muzeum POLIN i zachęcając do ich wsparcia.

CZŁONKOWIE RADY:

Andrzej Rojek — prezydent
Zygmunt Rolat — współprzewodniczący
Wiktor Markowicz — współprzewodniczący
Roman Rewald — skarbnik
David Goldman — sekretarz
Samantha Rolat Asulin — członek
Barbara Kirshenblatt-Gimblett — członek
Kantor Joseph Malovany — członek
Irene Kronhill-Pletka — członek
Sylvia Safer — członek
Rabin Arthur Schneier — członek
Jerzy Warman — członek

Moja przygoda z Muzeum POLIN zaczęła się już ponad 10 lat temu, kiedy to wraz z żoną Małgorzatą postanowiliśmy przekazać pierwszą darowiznę na rzecz produkcji wystawy stałej. Z dumą obserwowaliśmy, jak powstaje Muzeum. Z jeszcze większą dumą obserwujemy, jak działa! Jest dla mnie zaszczytem prowadzić, wraz z wielu innym wspaniałymi darczyńcami, American Friends of POLIN Museum of the History of Polish Jews. Naszym celem jest pozyskiwanie funduszy na działalność programową Muzeum, jak również edukacja oraz upowszechnianie wiedzy o Muzeum i o jego misji. Wspieramy także inne organizacje i projekty, które działają na rzecz zachowania i popularyzacji dziedzictwa żydowskiego w Polsce. Naszym partnerem strategicznym w Polsce jest Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny.

Andrzej Rojek

darczyńca Muzeum POLIN,
członek Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny,
od września 2018 prezydent American Friends
of POLIN Museum of the History of Polish Jews

Wyjątkowe dary

↑ Barbara Kirshenblatt-Gimblett podczas wykładu na Uniwersytecie Stanforda, czerwiec 2018

W 2018 roku nawiązaliśmy również nowe kontakty z fundacjami i osobami prywatnymi, którym bliska jest misja Muzeum POLIN i które rozumieją, że jego działalność programowa na rzecz ochrony i przywracania pamięci o tysiącletnim dziedzictwie polskich Żydów oraz budowania wzajemnego zrozumienia i szacunku ma — zwłaszcza teraz — wymiar uniwersalny.

Profesor Barbara Kirshenblatt-Gimblett, dyrektor programowa wystawy stałej, odwiedziła kilkanaście ośrodków akademickich w różnych częściach USA, gdzie prezentowała historię Muzeum POLIN, narracyjną wystawę stałą oraz kluczowe projekty wystawiennicze, edukacyjne i artystyczne realizowane przez Muzeum. Odbłyło się także kilka prezentacji w domach prywatnych. Gospodarze zapraszali potencjalnych darczyńców bądź osoby, które mogą aktywnie promować Muzeum w swoich środowiskach. Owocem tych spotkań było kilkanaście wizyt w Muzeum POLIN.

Wiosną 2019 roku zainaugurujemy w USA akcję „Żonkile”, w którą chcemy zaangażować szkoły żydowskie, organizacje i osoby prywatne na początek z miasta Nowy Jork i okolic. Mamy nadzieję, że w następnych latach akcja będzie się rozprzestrzeniać na kolejne stany. Chcemy, by pamięć o bohaterskim czynie żydowskich powstańców z getta warszawskiego żyła w ludziach na całym świecie.

Ronald S. Lauder — biznesmen, filantrop, przewodniczący Światowego Kongresu Żydów — jest pierwszym darczyńcą, który wsparł ideę Muzeum Historii Żydów Polskich. Dzięki jego darowiźnie Stowarzyszenie — które do 2005 roku prowadziło projekt Muzeum samodzielnie jako inicjatywę społeczną — mogło rozpocząć prace nad wystawą stałą. W ostatnim czasie Ronald S. Lauder przekazał dwie darowizny, dzięki którym wystawa stała zostanie wzbogacona o cztery oryginalne obiekty.

Tarcza i korona na Torę oraz jad — wskazówka do Tory — to cenne osiemnastowieczne judaika związane z żydowską obrzędowością.

← Cenne judaika: tarczę i koronę na Torę oraz jad — wskazówkę do Tory — prezentują (od lewej): Piotr Wiślicki, przewodniczący Stowarzyszenia, prof. Dariusz Stola, dyrektor Muzeum POLIN, i Barbara Kirshenblatt-Gimblett, główna kuratorka i dyrektor programowa wystawy stałej, maj 2018

W muzealnych kolekcjach rzadko można spotkać koronę na Torę o tak oryginalnej ornamentyce. Jest ona zdobiona wizerunkami przedmiotów ze Świątyni Jerozolimskiej — menory, tablic z dziesięciorgiem przykazań, stołu na chleby pokładne — i uzupełniona hebrajskimi inskrypcjami. Czwartym obiektem, który zostanie zainstalowany w galerii „Wyzwania nowoczesności” na wystawie stałej Muzeum POLIN, jest obraz Maurycego Minkowskiego „Panna młoda”. Dzieło to będzie kluczowym punktem w części galerii, która opowiada o tradycjach związanych ze ślubem w obrządku żydowskim. Ostatni raz można było obejrzeć obraz w Polsce na wystawie artysty w 1928 roku!

Zarówno historia obrazu, jak i całej kolekcji prac Maurycego Minkowskiego jest sama w sobie bardzo ciekawa. W 1930 roku artysta wyruszył w tournée po obu Amerykach. Zabrał z sobą ponad 200 prac, które chciał pokazać w Argentynie, Brazylii, Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. Niestety, niedługo po otwarciu wystawy w Buenos Aires zginął tragicznie w wypadku samochodowym. W 1942 roku jego prace, które przez ponad 10 lat były przechowywane w banku jako zabezpieczenie spadku, zostały zlicytowane na aukcji. Większość kolekcji zakupiła IWO Foundation w Buenos Aires. Teraz, po 91 latach, „Panna młoda”, która była częścią tej kolekcji, wróci do Polski.

Witamy nowych darczyńców

Joseph Feingold

Nasz nowy darczyńca, pan Joseph Feingold, jest bohaterem nominowanego do Oscara krótkiego filmu dokumentalnego zatytułowanego „Joe’s Violin” i wydanej niedawno autobiografii „Joe’s Violin: A Survivor Remembers”. Urodził się w Warszawie, a w wieku 10 lat przeprowadził wraz z rodziną do Kielc. Po wybuchu drugiej wojny światowej trafił do radzieckiego obozu pracy przymusowej na Syberii. Po wojnie wrócił do Kielc, gdzie cudem ocalał z pogromu kieleckiego w 1946 roku. Po przeprowadzce do Stanów Zjednoczonych został uznanym architektem i założył rodzinę. Skrzypce, które zdobył w obozie dla uchodźców w Niemczech, towarzyszyły mu przez większość życia aż do 2014 roku, kiedy to w ramach akcji społecznej oddał je w darze uczennicy z nowojorskiego Bronxu. Zdecydował się przekazać hojną darowiznę na rzecz Muzeum POLIN, by upamiętnić swoją mamę Rachelę Feingold (Fajngold) i brata Henry’ego (Heniusia).

Larry Organ

„Ja i mój starszy brat nie utrzymywaliśmy kontaktu przez długi czas. Nagła sytuacja rodzinna połączyła nas w 2017 roku. Po wielu latach rozłąki skontaktowałem się z Robem przez Facebooka. Nie było: »Cześć, jak się masz?«. Spytał po prostu: »Jak mogę pomóc?«, i zaczął działać. Jego bezinteresowność na powrót nas połączyła, w tym także mojego młodszego brata, Michaela. Tym właśnie jest rodzina. W lecie 2018 roku nasza trójka postanowiła odwiedzić Polskę, w tym Kielce, w poszukiwaniu naszych korzeni. Nasi dziadkowie mieszkali w tym mieście do początków XX wieku. Ostatecznie nie udało nam się dotrzeć do Kielc, ale udało się nam poznać naszą przeszłość w Muzeum POLIN. Dlatego właśnie postanowiliśmy uczynić Muzeum częścią naszego życia. Teraz naszym celem jest dzielenie się doświadczeniem wyniesionym z POLIN z resztą naszej rodziny”.

Allen i Dorothy Calvinowie

Państwo Calvinowie z Kalifornii odwiedzili Muzeum POLIN w towarzystwie siedmiorga wnucząt, w ramach rodzinnej wakacyjnej podróży po Polsce. Muzeum wywarło na wszystkich członkach grupy ogromne wrażenie i zainspirowało Allena i Dorothy do wsparcia naszej działalności i uhonorowania tym samym ich przyjaciela, Tada Taube. „Byliśmy zdumieni rozmachem opowieści o 1000 lat historii polskich Żydów, zaprezentowanej za pomocą oryginalnych obiektów, a także nowoczesnych narzędzi i technologii. Pozwoliło to nam ujrzeć historyczną narrację w nowoczesnym, atrakcyjnym wizualnie wydaniu. Nasze wnuki stwierdziły, że Muzeum POLIN było bezdyskusyjnie jednym z najważniejszych miejsc, które odwiedziliśmy podczas naszej podróży po Polsce”.

Lorry Lokey

Uznany filantrop i biznesmen z Kalifornii, który przekazał na rzecz Muzeum POLIN pierwszy dar typu *gift annuity*, w wysokości 250 tysięcy dolarów, jako zapis na rzecz kampanii kapitału żelaznego. Lorry Lokey, orędownik edukacji i dialogu, od lat wspiera izraelski Instytut Naukowy Weizmanna i amerykańskie ośrodki akademickie: Uniwersytet Oregonu i Uniwersytet Stanforda. W ostatnim czasie przekazał 10 milionów dolarów na rzecz rozwoju Uniwersytetu w Hajfie. „Chcę wesprzeć Muzeum POLIN, ponieważ jest ono strażnikiem pamięci” — powiedział.

The Louis and Anne Abrons Foundation

Rodzina Abronsów odkryła swoje korzenie w Łomży, wśród miejscowych szewców. The Louis and Anne Abrons Foundation wspiera opieką społeczną żydowskie organizacje charytatywne, inicjatywy społeczne, edukacyjne, kulturalne i ekologiczne w Nowym Jorku. Dzięki najnowszej darowiznie fundacji Muzeum POLIN przygotuje specjalną ścieżkę zwiedzania wystawy stałej przeznaczoną dla rodzin z dziećmi.

Z ogromną radością dołączam do zespołu Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce. Możliwość współtworzenia strategii rozwoju organizacji, która opiekuje się tak istotnymi dla życia żydowskiego w Polsce instytucjami jak Muzeum POLIN i Żydowski Instytut Historyczny, to wielki zaszczyt ale także ogromna odpowiedzialność.

Naszym zadaniem jest zachować pamięć o polskich Żydach i ich wkładzie w kulturę polską, europejską i światową. Chciałabym, żeby ta tysiącletnia historia — rozkwitu, zagłady i odrodzenia — była inspiracją dla nas żyjących współcześnie. Żebyśmy nie czuli się bezsilni wobec wyzwań, jakie stawia przed nami coraz bardziej skomplikowana rzeczywistość.

Większość mojego zawodowego życia byłam związana z Miejscem Pamięci Auschwitz-Birkenau, przede wszystkim z Fundacją, w której w latach 2015–2018 pełniłam funkcję dyrektorki generalnej. Przez prawie 10 lat pracy w Miejscu Pamięci Auschwitz-Birkenau udało mi się zdobyć doświadczenie zarówno na polu polityki pamięci, fundraisingu, jak i zarządzania projektami. Bardzo się cieszę, że będę mogła spożytkować zdobytą wiedzę, pracując dla tak ważnej instytucji jak Stowarzyszenie. Chciałabym serdecznie podziękować Marcie Wróbel za zaproszenie do współpracy, a przede wszystkim za lata jej niezwykle owocnej działalności na rzecz Stowarzyszenia, która będzie dla mnie inspiracją.

Dziękuję także Zarządowi Stowarzyszenia za okazane zaufanie, mam nadzieję, że to będzie dobry rok.

Anna Miszewska
nowa dyrektorka ds. rozwoju
od września 2019 roku

Raport z działań fundraisingowych na rzecz PROGRAMU ONEG SZABAT w 2018 roku

02
—

Zespół PROGRAMU ONEG SZABAT przygotował materiały fundraisingowe. Został wydany folder informacyjny o projekcie, a także ulotki promujące podróżującą wersję wystawy. Przygotowano specjalny film opowiadający o wystawie „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”.

We wrześniu wyszedł pierwszy newsletter PROGRAMU ONEG SZABAT. Dzięki temu nasi darczyńcy i przyjaciele dowiedzieli się o naszych dotychczasowych działaniach. W ramach programu będą wydawane dwa newslettery rocznie.

Cały czas jest rozbudowywana strona internetowa, przez którą osoby chętne mogą wspierać finansowo PROGRAM ONEG SZABAT. Bardzo zachęcamy do odwiedzenia strony www.onegszabat.org.

Dzięki hojności Fundacji Koret, w ramach PROGRAMU ONEG SZABAT w 2018 roku odbyły się warsztaty dla uczniów „Akademia PROGRAMU ONEG SZABAT” dla nauczycieli, trwały prace nad portalem Delet, nad kolejną edycją projektu „Ambasadorzy PROGRAMU ONEG SZABAT” oraz nad projektem wystawy podróżującej.

→ Wystawa stała „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu” w Żydowskim Instytucie Historycznym

Plany na rok 2019

Do największych wyzwań na 2019 rok należy wyprodukowanie i wysłanie w świat podróżującej wersji wystawy „Czego nie mogliśmy wykrzyczeć światu”. Wystawa opowiada historię dr. Emanuela Ringelbluma i grupy Oneg Szabat w niezwykle mocny i trafiający do serca sposób. Dlatego musi zostać pokazana szerszej

niż warszawska publiczności. To ogromne przedsięwzięcie, wymagające dużych nakładów finansowych i logistycznych. Chcemy w tym roku zabezpieczyć finansowo projekt wystawy i zidentyfikować partnerów, którzy chcieliby włączyć się w tę formę upamiętnienia Emanuela Ringelbluma i grupy Oneg Szabat.

↑ Projekt „Ambasadorzy PROGRAMU ONEG SZABAT” to ta część programu, która umożliwia bezpośredni kontakt z młodymi ludźmi. Bardzo nam zależy, żeby jak najwięcej uczniów i studentów mogło nawiązać współpracę z naszym programem, dlatego pozyskiwanie funduszy na rozwijanie go to jeden z priorytetów na 2019 rok.

Emanuel Ringelblum i grupa Oneg Szabat nie mają właściwego upamiętnienia w swoim mieście — Warszawie. Chcemy, żeby to się zmieniło i żeby pomnik stanął na terenie cmentarza żydowskiego na ulicy Okopowej. W 2019 roku będziemy pozyskiwać osoby i instytucje, które będą gotowe wesprzeć budowę pomnika.

Dzięki hojności Tada Taube i Taube Philanthropies Stowarzyszenie będzie modernizowało budynek na Tłomackiem, w którym pracował Emanuel Ringelblum i spotykała się grupa Oneg Szabat. Budynek ma być dostosowany do potrzeb konserwatorskich Podziemnego Archiwum Getta Warszawy.

Dzięki wsparciu Tada Taube, Taube Philanthropies i Claims Conference, dr Katarzyna Person i jej zespół mogą kontynuować tłumaczenie kolejnych tomów Archiwum Ringelbluma na język angielski.

Dzięki dotacji Koret Foundation na rok 2019 będzie możliwa kolejna edycja projektu „Ambasadorzy”, jak również kontynuacja innych działań edukacyjnych takich jak „Akademia PROGRAMU ONEG SZABAT”. Będzie można także rozpocząć prace nad wystawą podróżującą oraz wydać kronikę Emanuela Ringelbluma.

Inne ważne projekty, nad którymi będziemy pracować w 2019 roku, to m.in.: pozyskiwanie funduszy na dalsze publikacje i tłumaczenia, a także na digitalizację zbiorów; seminaria i warsztaty dla nauczycieli oraz tworzenie materiałów edukacyjnych.

Lista darczyńców
 Stowarzyszenia w 2018 roku*

WSPARCIE DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ STOWARZYSZENIA:

- KPMG

· Irene Kronhill-Pletka

· Andrzej i Małgorzata Rojkwie

· Piotr Wiślicki

· Brian Wong

· 16 darczyńców, którzy przekazali środki przez PayPal (w tym na wsparcie Muzeum POLIN i PROGRAMU ONEG SZABAT)

· 99 darczyńców, którzy przekazali 1 proc. odprowadzonego podatku

WSPARCIE DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ STOWARZYSZENIA
 W POSTACI USŁUG PRO BONO:

- DeBenedetti Majewski Szcześniak

· Weil, Gotshal & Manges

WSPARCIE DZIAŁAŃ PROWADZONYCH WSPÓLNIE Z MUZEUM POLIN:

- DARCZYŃCY:

· Jankilevitsch Foundation

PARTNERZY:

· anonimowy darczyńca

· Fundacja Koret

· Fundacja Rodziny Nissenbaumów

· Carmit i Ygal Ozechov

· Tomek Ulatowski
- WSPÓŁTWÓRCY:

· Europejski Komitet Wspierania Muzeum POLIN

· Ronald S. Lauder

· William K. Bowes, Jr. Foundation

- WSPIERAJĄCY:

· Roselyne Chroman Swig

· Fundacja Rodziny Parasol

· Chris J. Frąckiewicz w imieniu Jana Frąckiewicza

· The Louis and Anne Abrons Foundation

· Miasto st. Warszawa

· Organ Family

· Peamey Tikva i Frank Lowy

· Zygmunt Rolat

· Tad Taube i Taube Philanthropies

PRZYJACIELE:

- anonimowi darczyńcy

· Agata i Avi Ariav

· Richard Bauer

· Fay i Julian Bussgang

· Allen i Dorothy Calvin

· Hilda Chazanovitz

· Lech Choroszucha

· Elizabeth Doft

· Andrew Eder

· Foundation for the Preservation of the History of Jewish People in the Pale of Settlement

· Daniel Garbowit

· Geber Family Fund

· Hermelin Family Support Foundation

· Hochberg and Lowenstein Families of Chicago

· Isabella Horon

· Jay and Judy Espovich Charitable Foundation

· Karol Uryga-Nawarowski Foundation

· Marian Kornilowicz

· John Kurth

· Stephen i Elizabeth Ann Kusmierczak

· Hanna Lachert-Segal

· Luise i Lee Lainer

· Cheryl Lehman

· Ruth i David Levine

· Alan Mruvka

· The Neubauer Family Foundation

· Marlene Pitkow

· Gordon Lee Pollock

· Rachel Posner

· Ken i Wendy Ruby oraz The Ruby Family Foundation

· Carole i Gordon Segal

· Julia i Stanley Skalka

· Ellen Sporn

· Marilyn Yolles Waldman

· Jay Wartski

· Alicia Weinsberg

· Irvin M. Wise

· Sharon Zane

WSPARCIE DZIAŁAŃ PROWADZONYCH WSPÓLNIE
 Z ŻYDOWSKIM INSTYTUTEM HISTORYCZNYM:

- Tad Taube i Taube Philanthropies

· Fundacja Koret

· Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP

· Sam i Tzipi Tramiel

* Wszyscy darczyńcy od kwoty 100 dolarów

W Czerwcu 1875r. przystąpiono do kopania gruntu pod fundamenta do budynku, które
w dniu 12 Tyśry 5635r., 11 Października 1875r. zakończone zostały.-

Roboty mularskie wstrzymano w pierwszych dniach Listopada i nakryto budowlę
tymczasowym dachem przez Ławendla.-

W Kwietniu 1876r. przeprowadzono rury wodociągowe na plac budowy przez inżyniera
Mażyńskiego. Dalsze roboty mularskie powierzono Karimierkowi Granzow.-

Roboty ciesielskie majstrowi ciesielskiemu Martensowi, roboty konstrukcji że-
larnych Warszawskiemu Towarzystwu Przemysłowemu: Lilpro, Rau i Loewen-
stein. Pokrycie dachu tynkiem angielskim Deharkowi Paul. Ordoby zewnętrzne
z cynku zamierzono powierzyć blacharzowi Roth. Roboty wykonywane pod
kierunkiem budowniczego Leandra Marconi, prowadzą się pod nadzorem
konduktora Władysława Marconi.-

Fundusze na wystawienie nowej Synagogi ściągały się częścią z ofiar, częścią ze
składek zbieranych przez Osoby upoważnione, częścią naradzie przez pożyczkę
na obligi hypoteczne.-

Do roku 1869 wplynęło na budowę nowej Synagogi

w roku	1869	"	"	"	"	"	"
"	1870	"	"	"	"	"	"
"	1871	"	"	"	"	"	"
"	1872	"	"	"	"	"	"
"	1873	"	"	"	"	"	"
"	1874	"	"	"	"	"	"
"	1875	"	"	"	"	"	"

Razem wplynęło

Rst.	kop.
2508	63½
784	90
170	90
253	10
19537	81
24873	87
8067	94
10036	30
66233	45½

Szanowni Państwo!

Osiągnięta stabilność finansowa i wieloletnia transparentność finansów Stowarzyszenia są dla wielu darczyńców gwarancją, że środki Stowarzyszenia są właściwie zarządzane i wydatkowane.

Rok 2018 to również kolejny rok wytężonej pracy na rzecz działalności programowej Muzeum POLIN, które zrealizowało wiele interesujących projektów. Z kolei z Żydowskim Instytutem Historycznym rozpoczęliśmy kolejny etap prac w ramach PROGRAMU ONEG SZABAT.

Oprócz tego Komisja Grantowa wsparła 19 przedsięwzięć na rzecz upamiętnienia historii i kultury polskich Żydów. Dodatkowo dofinansowaliśmy inne inicjatywy, takie jak publikacja rocznika „Zagłada Żydów. Studia i Materiały” wydawanego przez Centrum Badań nad Zagładą Żydów czy projekt „Wielka przywraca pamięć” zrealizowany przez Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita. Opisy wszystkich projektów, w które Stowarzyszenie było zaangażowane, mogą Państwo znaleźć na wcześniejszych stronach niniejszego raportu.

Podsumowując dane finansowe do tego raportu, nie mogłem oprzeć się myśli, że Stowarzyszenie może być dumne z wyników osiągniętych w 2018 roku.

Michał Majewski
dyrektor operacyjny

Finanse

01

W mijającym roku sytuacja finansowa Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce uległa dużej zmianie. Po czterech latach starań uzyskaliśmy zwrot podatku od towarów i usług dotyczący budowy wystawy stałej Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Blisko 10 milionów złotych gwarantuje silną i stabilną sytuację finansową Stowarzyszenia. Dzięki tym funduszom, które zostały zabezpieczone na wydzielonych rachunkach bankowych, Stowarzyszenie będzie mogło przez wiele lat bezpiecznie kontynuować swoje dotychczasowe działania.

Obsługę księgową Stowarzyszenia w 2018 roku zapewniało biuro rachunkowe Superata specjalizujące się w obsłudze organizacji pozarządowych.

—
Badania sprawozdań finansowych Stowarzyszenia od 2008 roku przeprowadza firma KPMG.

—
Obsługę prawną Stowarzyszenia w 2018 roku zapewniały kancelarie Weil, Gotshal & Manges i DeBenedetti Majewski Szczesniak.

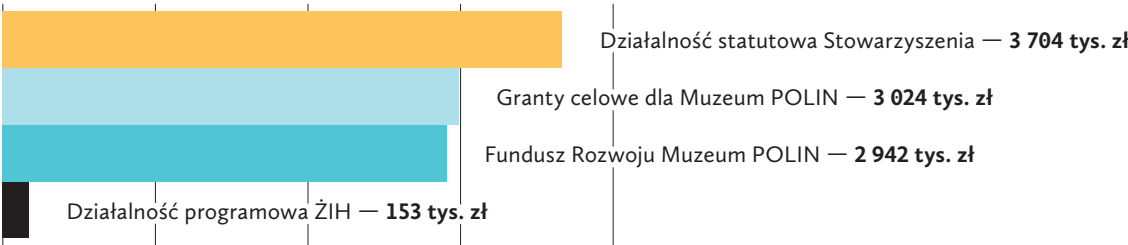
→ Zespół Działu Finansowo-Administracyjnego:
Anna Moniewska i Michał Majewski

ŚRODKI FINANSOWE NA RACHUNKACH STOWARZYSZENIA
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2018 ROKU — 9 823 TYS. ZŁ, W TYM:

- 3 704 tys. zł na działalność statutową Stowarzyszenia,
- 5 966 tys. zł na wsparcie i wspólną realizację działalności programowej Muzeum POLIN, w tym:
 - 3 024 tys. zł na granty celowe dla Muzeum POLIN,
 - 2 942 tys. zł na Fundusz Rozwoju Muzeum POLIN,
- 153 tys. zł na wsparcie i wspólną realizację działalności programowej Żydowskiego Instytutu Historycznego.

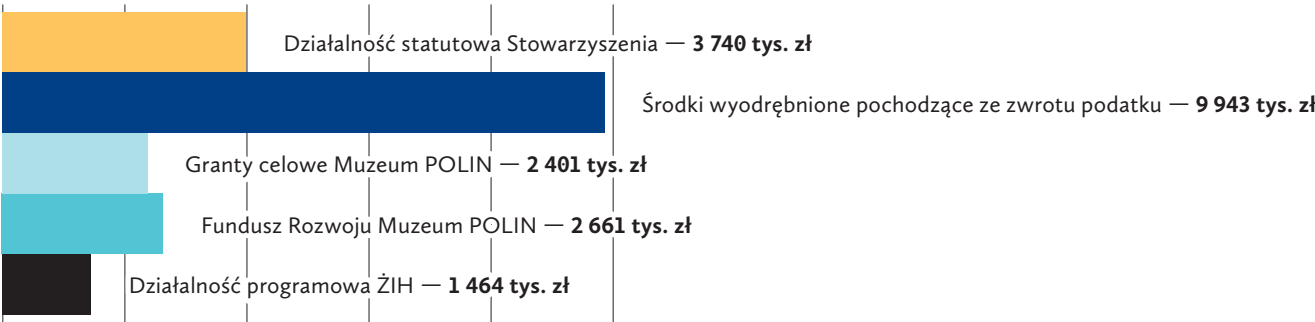
Stan środków na dzień 1 stycznia 2018 roku

ŚRODKI FINANSOWE NA RACHUNKACH STOWARZYSZENIA
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 ROKU — 20 209 TYS. ZŁ, W TYM:

- 3 740 tys. zł na działalność statutową Stowarzyszenia,
- 9 943 tys. zł środki wyodrębnione pochodzące ze zwrotu podatku od towaru i usług wraz z odsetkami od tych środków uzyskanymi dzięki krótkoterminowym lokatom bankowym,
- 5 062 tys. zł na wsparcie i wspólną realizację działalności programowej Muzeum POLIN, w tym:
 - 2 401 tys. zł na granty celowe dla Muzeum POLIN,
 - 2 661 tys. zł na Fundusz Rozwoju Muzeum POLIN,
- 1 464 tys. zł na wsparcie i wspólną realizację działalności programowej Żydowskiego Instytutu Historycznego.

Stan środków na dzień 31 grudnia 2018 roku

Zbiorczo wydatki i wpływy za 2018 rok

	Bilans otwarcia 1.01.2018	Wpływy	Wydatki	Stan na 31.12.2018
I. Działalność statutowa Stowarzyszenia (z wyłączeniem pkt. II i III)	3 704 195 zł	1 448 626 zł	1 412 610 zł	3 740 211 zł
II. Środki wyodrębnione pochodzące ze zwrotu podatku	0 zł	11 029 049 zł*	1 086 465 zł	9 942 584 zł
III. Wsparcie działalności Muzeum POLIN	5 966 034 zł	5 581 408 zł	6 484 825 zł	5 062 617 zł
IV. Wsparcie działalności Żydowskiego Instytutu Historycznego	152 619 zł	2 717 824 zł	1 406 559 zł	1 463 884 zł
RAZEM	9 822 848 zł	20 776 907 zł	10 390 459 zł	20 209 296 zł

* Zawiera zwrot z podatku od towaru i usług oraz odsetki uzyskane z lokat, na których te środki zostały umieszczone

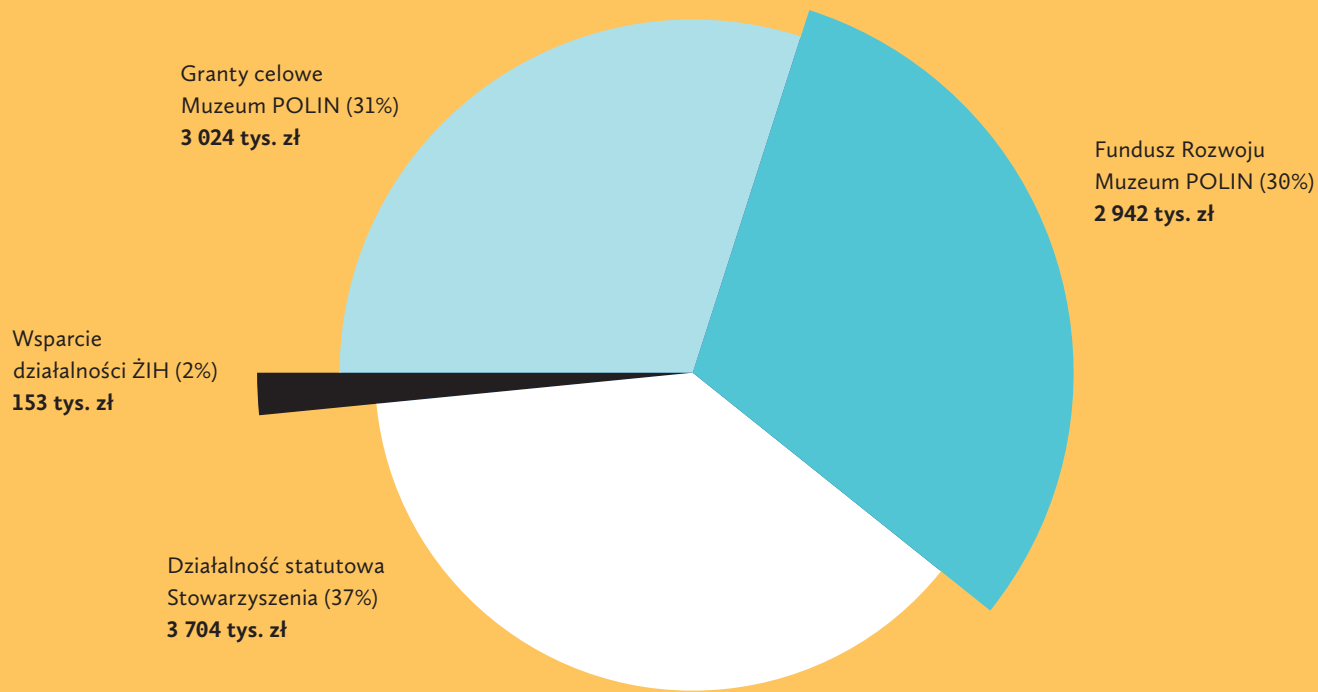
Pod względem finansowym 2018 rok był wyjątkowy, stan środków Stowarzyszenia od zakończenia Kampanii Założycielskiej nigdy nie był tak dobry, głównie dzięki uzyskaniu zwrotu podatku zapłaconego w latach produkcji wystawy stałej Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, o czym szerzej piszemy poniżej.

Dzięki znakomitym wynikom fundraisingowym zarówno na rzecz Muzeum POLIN, jak i Żydowskiego Instytutu Historycznego oraz uruchomieniu projektów, na które pieniądze zostały pozyskane w latach poprzednich, w tym roku mogliśmy przeznaczyć większe środki na wsparcie naszych partnerów. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że w ubiegłym roku rozpoczęły się prace projektowe dotyczące galerii „Polscy Żydzi na świecie”, która znajdzie się w centralnej przestrzeni wystawy stałej Muzeum POLIN. Na ten cel przekazaliśmy Muzeum POLIN znaczne środki finansowe, które zostały pozyskane jako granty celowe w latach ubiegłych.

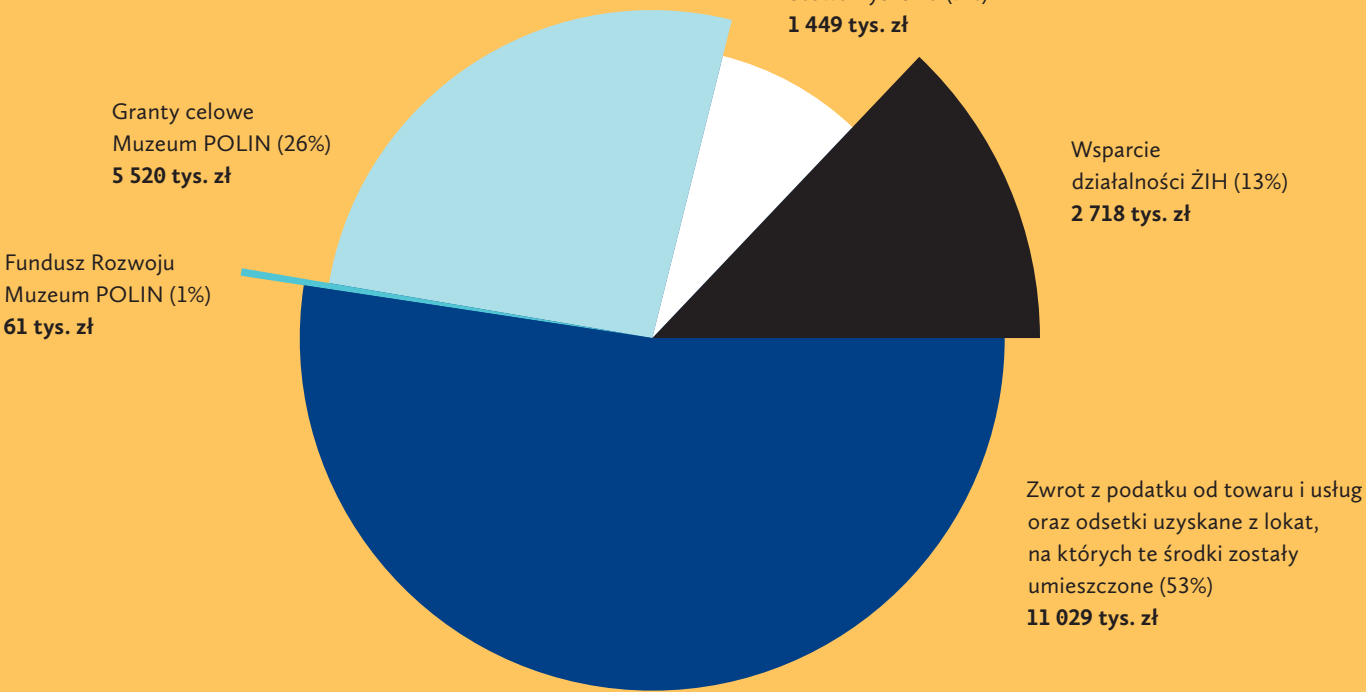
Mijający rok był również ważny dla Żydowskiego Instytutu Historycznego. Dzięki uzyskanym środkom mogliśmy rozpocząć prace nad projektem zwiększającym standardy przechowywania i zabezpieczenia Archiwum Ringelbluma. Zmodernizowane miejsce przechowywania będzie spełniać najwyższe, światowe standardy. Środki przeznaczone na ten cel będą wydatkowane systematycznie wraz z postępem prac w latach następnych.

Zestawienia finansowe Stowarzyszenia

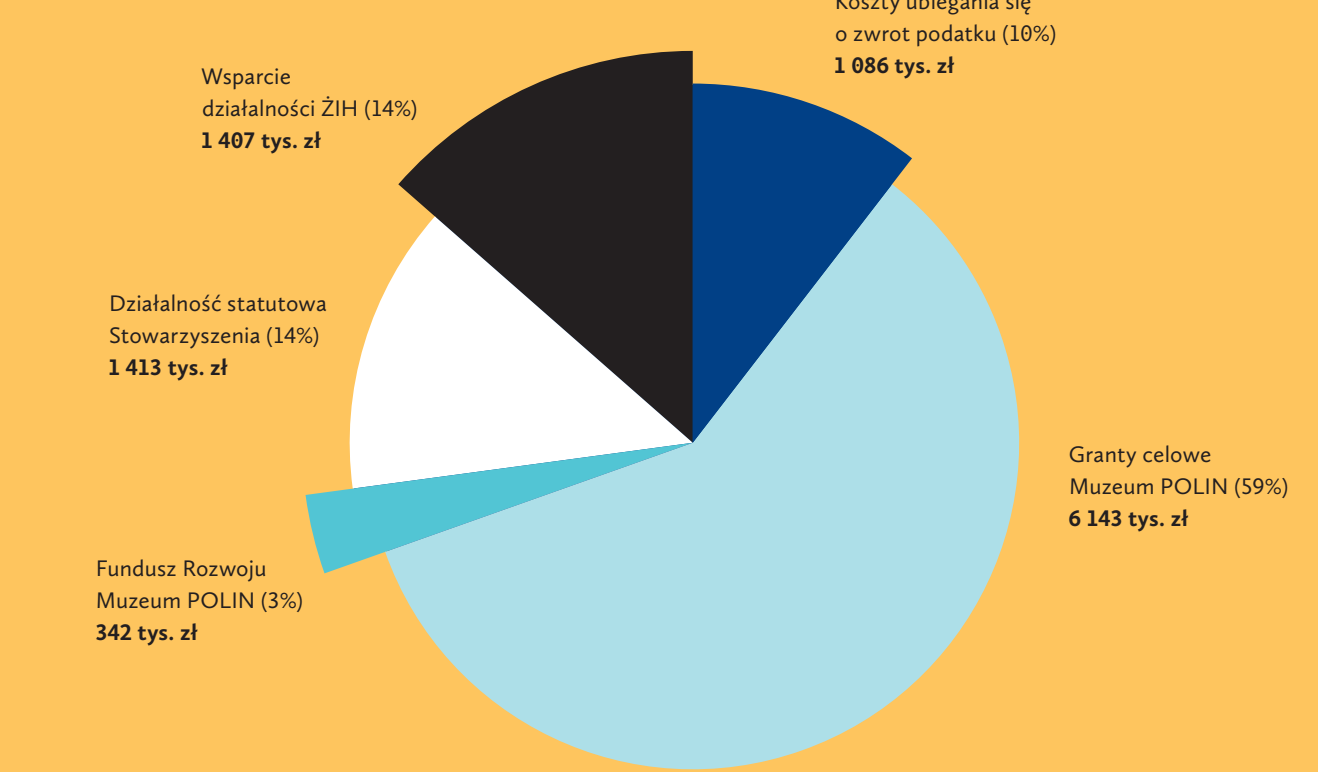
Środki na dzień 1.01.2018

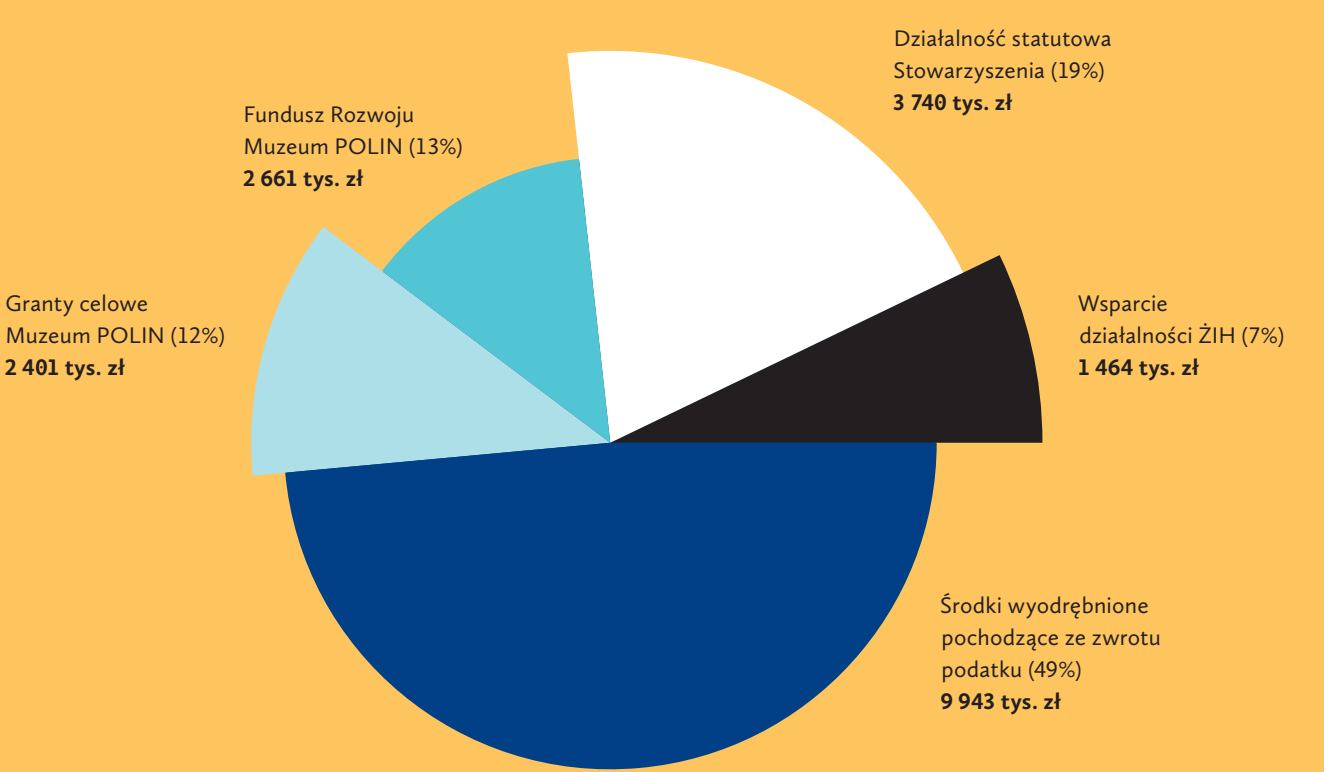
Wpływy w 2018 roku

Wydatki w 2018 roku

Środki na dzień 31.12.2018

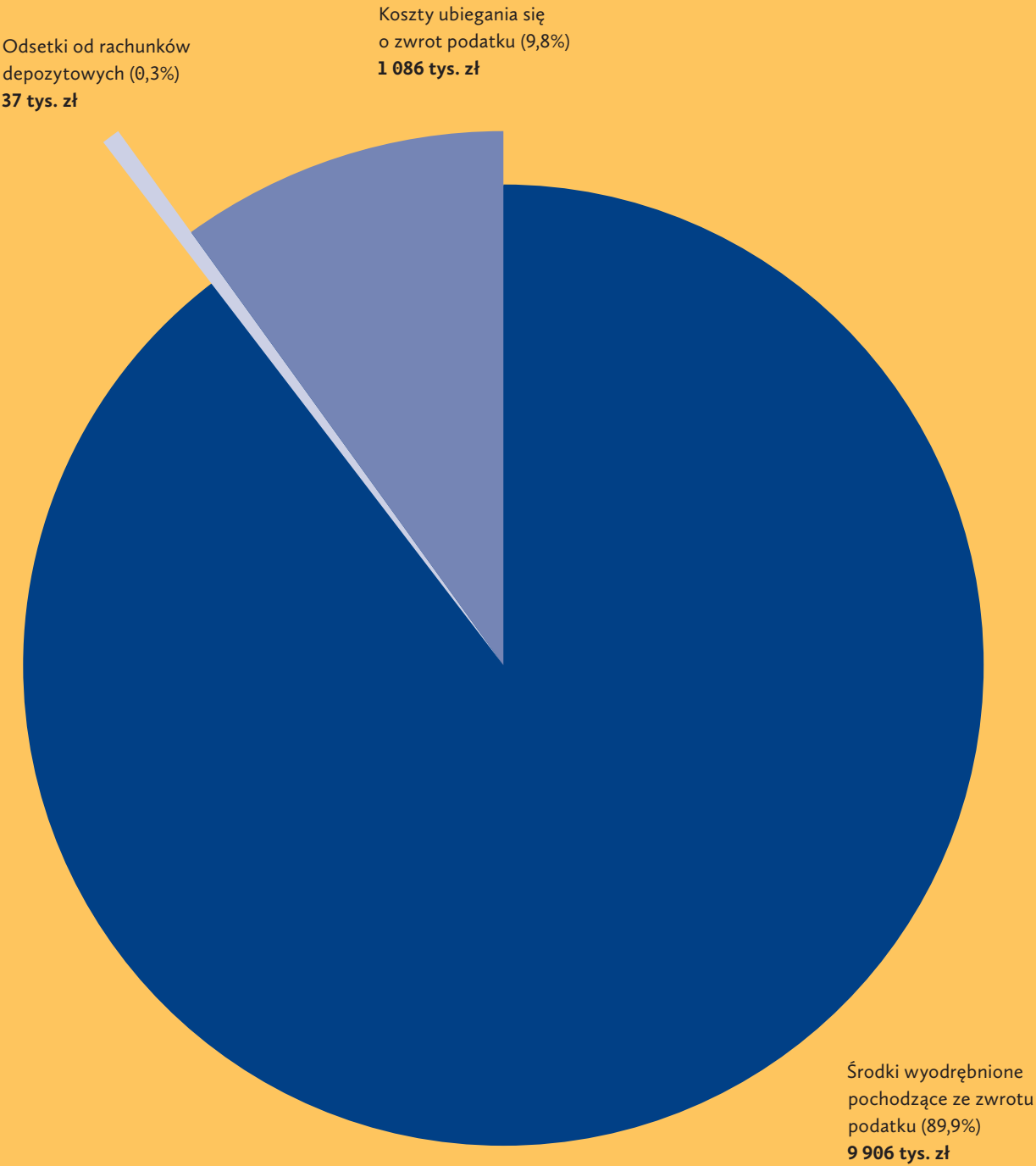

Wieloletnie zabezpieczenie
finansowe Stowarzyszenia

W wyniku przeszłoczworoletnich działań Zarządu w drugiej połowie 2018 roku Stowarzyszenie otrzymało zwrot zapłaconego podatku od towaru i usług dotyczącego wystawy stałej Muzeum POLIN. Środki (po odjęciu wszystkich kosztów związanych z uzyskaniem zwrotu) w wysokości 9 906 tys. zł zostały decyzją Zarządu Stowarzyszenia zablokowane na wyodrębnionym rachunku bankowym i na krótkoterminowych lokatach bankowych powiązanych z nim. Zyski z lokat powiększają powyższą kwotę aż do podjęcia decyzji o budowie funduszu, który zagwarantuje stałe przychody na działalność statutową Stowarzyszenia. Wraz z końcem 2018 roku kwota pochodząca ze zwrotu podatku, powiększona o odsetki bankowe wypracowane przez te środki wynosiła 9 943 tys. zł.

Proces odzyskania podatku przeprowadziła firma KPMG, która została wybrana w 2015 roku na podstawie negocjacji z kilkoma podmiotami specjalizującymi się w podobnych operacjach.

Zwrot podatku od towarów i usług

Zestawienie wydatków i wpływów w 2018 roku

	Bilans otwarcia 1.01.2018	Wpływy	Wydatki	Stan na 31.12.2018
	A	B	C	D = A + B – C
I. Działalność statutowa Stowarzyszenia (z wyłączeniem pkt. II, III i IV)	3 704 195 zł	1 448 626 zł	1 412 610 zł	3 740 211 zł
1. Koszty operacyjne działalności statutowej	·	·	434 261 zł	·
2. Komisja Grantowa	·	5 625 zł	109 000 zł	·
3. Wsparcie innych organizacji	·	27 045 zł	67 045 zł	·
4. Fundraising i promocja	·	179 595 zł	802 304 zł	·
5. Inne wpływy i wydatki	·	1 236 361 zł	·	·
II. Środki wyodrębnione pochodzące ze zwrotu podatku	0 zł	11 029 049 zł*	1 086 465 zł	9 942 584 zł
III. Wsparcie działalności Muzeum POLIN	5 966 034 zł	5 581 408 zł	6 484 825 zł	5 062 617 zł
1. Projekty Muzeum POLIN związane z realizacją grantów ze środków publicznych, rozbudową wystawy stałej i współpracą z organizacjami żydowskimi	·	60 976 zł	341 967 zł	·
2. Projekty celowe związane z działalnością Muzeum POLIN	·	5 520 432 zł	6 142 858 zł	·
IV. Wsparcie działalności Żydowskiego Instytutu Historycznego	152 619 zł	2 717 824 zł	1 406 559 zł	1 463 884 zł
1. Projekty ŻIH, w tym PROGRAM ONEG SZABAT	·	2 717 824 zł	1 406 559 zł	·
RAZEM	9 822 848 zł	20 776 907 zł	10 390 459 zł	20 209 296 zł

* Zawiera zwrot z podatku od towaru i usług oraz odsetki uzyskane z lokat, na których te środki zostały umieszczone

Coroczne sprawozdania finansowe, merytoryczne oraz wyniki audytów są dostępne na stronie internetowej www.szih.org.pl/sprawozdania.

I. Wydatki związane z pozostałą działalnością statutową Stowarzyszenia (pozostałą, tj. niedotyczącą wsparcia Muzeum POLIN i Żydowskiego Instytutu Historycznego) obejmują:

- 1. Koszty operacyjne działalności statutowej**

Bieżące funkcjonowanie biura Stowarzyszenia — w tym wynagrodzenia, koszty obsługi prawnej i finansowej Stowarzyszenia oraz audytów, a także koszty zebrań i walnych zgromadzeń, korespondencja z członkami Stowarzyszenia.
- 2. Komisja Grantowa**

Komisja Grantowa w 2018 roku przyznała 19 grantów na realizację projektów dotyczących historii i kultury polskich Żydów. Szczegóły ich dotyczące znajdują się na stronach 62–71.
- 3. Wsparcie dla innych organizacji**

Stowarzyszenie w 2018 roku dotowało projekty innych organizacji, których opisy znajdują się na stronach 72–73.
- 4. Fundraising i promocja**

Wydatki związane z działalnością fundraisingową, wydatkowaniem i ze sprawozdawczością dotyczącą pozyskanych środków oraz z promocją Stowarzyszenia, Muzeum POLIN i Żydowskiego Instytutu Historycznego. Budżet fundraisingu i promocji jest finansowany przez członków Rady Darczyńców w formie dotacji celowych. Więcej na temat działań fundraisingowych Stowarzyszenia można znaleźć na stronach 75–97.
- 5. Inne wpływy i wydatki**

Wpływy przeznaczone na działalność statutową Stowarzyszenia, zyski z lokat bankowych, a także koszty wymiany walut i inne wydatki nieujęte w innych kategoriach.

II. Środki wyodrębnione pochodzące ze zwrotu podatku. Środki finansowe pochodzące ze zwrotu podatku od towaru i usług, odsetki uzyskane z lokat bankowych oraz koszty związane z ubieganiem się przez Stowarzyszenie o zwrot podatku.

III. Wydatki związane ze wsparciem działalności programowej Muzeum POLIN obejmują:

- 1. Projekty Muzeum POLIN związane z realizacją grantów ze środków publicznych i współpracą z organizacjami żydowskimi**

Finansowanie w ramach Funduszu Rozwoju Muzeum POLIN wkładów własnych w projektach realizowanych przez Muzeum POLIN i przez Stowarzyszenie wspólnie z Muzeum, współfinansowanych ze środków publicznych oraz wsparcie projektów realizowanych przez Muzeum POLIN we współpracy z organizacjami żydowskimi, a także projekty dotyczące modernizacji wystawy stałej. W 2018 roku zrealizowano pięć podobnych projektów, których opisy znajdują się na stronach 33–47.
- 2. Projekty celowe związane z działalnością Muzeum POLIN**

Wsparcie działalności programowej Muzeum POLIN finansowane ze środków celowych pozyskanych przez Stowarzyszenie na poszczególne projekty. W 2018 roku zrealizowane zostały 23 projekty, których opisy znajdują się na stronach 30–46.

IV. Wydatki związane ze wsparciem działalności programowej Żydowskiego Instytutu Historycznego, w tym z realizacją PROGRAMU ONEG SZABAT. Projekty realizowane wspólnie z Żydowskim Instytutem Historycznym w ramach PROGRAMU ONEG SZABAT, na które Stowarzyszenie pozyskało granty celowe. Ich opisy znajdują się na stronach 54–60.

Zapraszamy do wsparcia Stowarzyszenia. Każda darowizna ma dla nas ogromne znaczenie. Dzięki pozyskanym środkom pomagamy realizować działania programowe Muzeum POLIN i Instytutu oraz innych organizacji żydowskich, których celem jest ochrona i popularyzowanie dziedzictwa polskich Żydów.

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce
Numer konta: PL 87 1240 6247 1111 0000 4975 6324

Istnieje możliwość przekazania darowizny w Stanach Zjednoczonych z opcją odliczenia podatku. Dodatkowe informacje: development@szih.org.pl

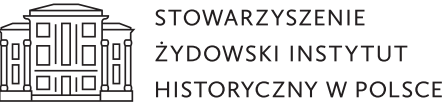
DANE KONTAKTOWE:

Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce

ul. Tłomackie 3/5
00-090 Warszawa

+48 797 701 907
biuro@szih.org.pl

www.szih.org.pl

יִיִּדישער ŻYDOWSKI
היסטאָרישער INSTYTUT
אינסטיטוט HISTORYCZNY

Wydawca:
Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce
Warszawa 2019

Redakcja:
Dział Rozwoju Stowarzyszenia ŻIH
Dominik Wódz

Projekt graficzny i skład:
to/studio

Druk:
EDIT Sp. z o.o.

Fotografie:
The Louis and Anne Abrons Foundation
Spencer A. Brown
Allen i Dorothy Calvin
Melanie Einzig / FASPE
Jacek Taran / Fundacja Nomina Rosae
Fundacja Shalom
Piotr Kulisiewicz / JCC Warszawa
Maciek Jaźwiecki, Mateusz Nasternak,
Dorota Olszyńska, Magda Starowieyska, Alicja Szulc,
K. Zawadzki / Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN
Władysław Forbert / PAP
Leszek Zych / Polityka
Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Ethnos
Andrzej Daniluk, Bartosz Dymarek, Aleksandra
Grochowska, Piotr Jakubowski, Maciek Jaźwiecki,
Barbara Kirshenblatt-Gimblett, Lynda Kraar,
Marta Wróbel / Stowarzyszenie Żydowski Instytut
Historyczny w Polsce

Towarzystwo Przyjaciół Czechowic-Dziedzic
Anna Wojnar / Uniwersytet Jagielloński
E. Lach / Urząd m.st. Warszawy
Gabi von Seltmann
Zamojskie Towarzystwo Fotograficzne
Grzegorz Kwolek / Żydowski Instytut Historyczny

—
Zdjęcie na s. 1: Fragment muralu autorstwa Andrzeja
Wieteski zrealizowanego przez Muzeum POLIN
w 74. rocznicę powstania w getcie warszawskim.
Mural powstał przy stacji metra Warszawa Centrum
w kwietniu 2017 roku; Zdjęcie na s. 8 pochodzi
z kolekcji Stowarzyszenia ŻIH i Żydowskiego Instytutu
Historycznego Wizualizacja na s. 87: HLV i Bad Design
Katarzyna Kunkel i Kuba Tkaczyk

Zdjęcia otwierające rozdziały:
s. 6: Fragment fasady historycznego budynku Główniej
Biblioteki Judaistycznej przy ul. Tłomackie 3/5 w Warszawie;
s. 20: Pomnik Bohaterów Getta w Warszawie; s. 74: Puszka
kwestorska bractwa pogrzebowego / Muzeum Narodowe
w Krakowie, kopia. Puszka jest prezentowana na wystawie
stałej Muzeum POLIN w galerii „Miasteczko”; s. 100:
Fragment „Złotej Księgi” — kroniki opisującej dzieje
Wielkiej Synagogi na Tłomackiem. Kronika znajduje się
w zbiorach Stowarzyszenia ŻIH i Żydowskiego Instytutu
Historycznego.

Wydawca dołożył wszelkich starań, aby ustalić nazwiska
autorów prezentowanych zdjęć oraz uzyskać zgodę
na ich publikację w niniejszym raporcie.

ISBN 978-83-939735-2-1

STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE